

Felhívás előfizetésre.

Kérjük olvasóinkat, a kiknek előfizetésük e hó végén lejár, s a humornak mindazon barátjait, a kik lapunk előfizetői közé óhajtanak lépni, az előfizetés összegének mielőbb való beküldésére, nehogy a késedelem a lap gyors szétküldésének útját állja.

AZ ELŐFIZETÉS ÁRA:

október—december végeig ... 2 frt.

Az előző évfolyamokból is áll még néhány teljes példány rendelkezésünkre, melyet előfizetőink 4—4 frtért rendelhetnek meg.

Az Urantórium kiadóhivatala.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSÁNA
 fotószínházhoz való műintézet
 Budapest,
 VII. Erzsébet-utca 13.
 KÉSZIT
 mindenféle nyomtatványhoz szükséges
CLICHÉKET
 Chemigrafia, chromotypia,
 photo-(auto)typia,
 FOTOMETRIKUM
 TERNÉPEK, TERVEZETEK, ALAPRAJZOK
 photolithografiai
 legújabb és legelőkelőbb eszközökkel
 Drukk megrendelések pontosan
 és fulánsan eszközöltek.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

AZ ÁRPÁDOK TÖRTÉNETE.

IRTA

SEBESTYÉN GYULA.

Ára füzve 1 frt 50 kr.

Ára füzve 1 frt 50 kr.

Tartalom: Előszó. — A pogány magyarság kora. Az ősbazától az új hazáig. — A pogány hőskor mondavilága. — A pogány magyarok műveltsége. — A magyar ker. egyház és királyság megalapítása. Gejza fejedelem, az úttörő. — István diadalra juttatja a kereszténységet és királyságot. — István király egyházi és állami intézkedései. — Imre királyi és Gellért püspök. — István király utolsó évei és halála. — A magyar királyság küzdelme a nyugati és keleti császársággal. — III. Henrik császár támadásai hazánk ellen. — I. Béla és családja elhárítja a német támadások veszedelmét. — Szent László király. — Kálmán király. — Küzdelem a görög császársággal. — III. Béla király. — A magyar királyi sereg hősi korának mondavilága. — Az arany bulla és az utolsó Árpádok. II. Endre király és az arany bulla. — IV. Béla és a mongol vész. — Az utolsó Árpádok. — Az Árpádok öröksége.

A MAGYAR PÉNZÜGYI JOG KÉZIKÖNYVE.

Folytonos vonatkozással a magyar államháztartásnak a legújabb időig terjedő tényleges eredményeire.

Irta: **Dr. MARISKA VILMOS**

budapesti egyetemi ny. r. tanár.

Hatodik, teljesen átdolgozott kiadás.

Ára füzve 6 frt 50 kr.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

Orvosi tanácsadó

VAROSON ÉS FALUN.

Szerkeszti

dr. Lengyel Dániel

Második javított és bővített átdolgozott kiadás.

Ára kötve 1 frt 50 kr.

WEINWURM ANTAL
 fényképész első magyarországi chemigraphiai műintéztele
 Budapest, IV., Károly-utca 3.,
 készít mindenféle czinkedezésű dűcöt, autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia útján. Alaprajzok, térképek, hálózatok fotolithografiai úton a legújabb nyosabban sokszorosíthatnak.
 Külön berendezés házonkívül való fénykép felvételekre.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

Gazdasági jogisme

a gazdasági tanintézetek növendékei és a mezői gazdák szükségletéhez alkalmazva.

Irta

Dr. HALLER KÁROLY

kir. egyet. ny. r. tanár és a kolozs-monostori kir. gazdasági tanintézetben a gazd. jogisme tanára.

Harmadik teljesen átdolgozott kiadás.

Ára füzve 1 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

Legelőkelőbb népszerű kiadás!

VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI.

Sajtó alá rendezte

GYULAI PÁL.

Két kötet.

Ára díszes vászonkötésben 5 frt.

A főváros legszebb látványossága (az Andrássy-út végén)

Feszty Árpád óriási körképe:

a magyarok bejövetele.

Ez a kép három évig készült, s a magyar festőművészet legnagyobb alkotása. Egy 1800 cm² méretű és czéna szőtt vászon s a hozzá épített kör-alaku palotában a magyaroknak a volózi völgybe való beérkezését tünteti fel.

A kép szembetűnő részei:

1. Árpád és a vezérek.
 2. A harc s a szláv had maradvékával.
 3. Latorcz és a fogoly szlávok.
 4. A fejedelem-asszony és a magyar nők bevonulása az ökrös szekereken. Előttük a pogány oltár a rajta haldokló szláv pappal. — 5. A nőrablás.
 6. A pogány magyarok fehérítő-áldozata. A táltos, a kádár, táncos leányok, bonczok, igriczek és dobosok csoportja.
 7. Sátorverő magyarság.
- A háttérben a beregi rónaság, Lovácska, a munkácsi várhegy, a Latorcz-folyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkahegy stb. mérőföldkre terjedő messzeségben látható.

Látható délelőtti 9 órától esti 6 óráig. Este villamvilágításnál.

Belépő díj 50 krajczár.

44. SZÁM. 1895.

BUDAPEST, NOVEMBER 3

42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG (egész évre 12 frt félévre — 6 •) POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt

Csepán a VASÁRNAPI UJSÁG (egész évre 8 frt félévre — 4 •)

Csepán a POLITIKAI UJDONSÁGOK (egész évre 5 • félévre — 2.50)

Külföldi előfizetésekre a postai megfizetési utalvány is csatolandó

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET THEOLOGIAI FAKULTÁSA.

Őfelsége a király 1895 szept. 12-én Kolozsvárt a tudományoknak három új csarnokát látogatta meg. Megtekintette a nevét viselő tudomány-egyetem középponti épületének most elkészült keleti szárnyát; továbbá az azzal szemben levő Kalazantimot, melyet theologusai és tanárjelöltjei számára a hazafias kegyes-tanítórend 1894 szeptemberében teljes csendben nyitott meg; s az erdélyi ev. ref. egyházkerület theologiai fakultását, mely a jelen iskolai év elején kezdett működni.

Ez a két intézet teljesen független főiskola ugyan, annyiban azonban kapcsolatban áll az egyetemmel, hogy ennek előadásait amonnan 25, eminnen 68 papnövendék és tanárjelölt látogatja. E szerint az egyetem hallgatóinak száma, mely a megnyitás évében (1872-ben) 234 volt, 700-nál többre emelkedett, vagyis 23 év alatt megháromszorozódott. Báró Eötvös József már alapításának előmunkálatai közt fölvetette azt a tervét, hogy akár tisztán protestáns, akár párhuzamos katolikus és protestáns theologiai fakultás szervezésével ötre emelje a kolozsvári egyetem karainak számát; ez utóbbinak alapföltételei immár megvannak Kolozsvárt, s így e két új főiskola megnyitja nemcsak a felekezeteket, hanem a hazát és a tudományos világot általában véve is érdekli.

November 3-án, a magyarországi egyetemes ref. egyház konventjének Kolozsvárt való ülésezése második napján, az alapító egyházkerület ünnepiesen kívánja felavatni imént megnyitott intézetét, melynek már is egész története van.

Bethlen Gábor 1629. szept. 1. és 2-án alapított főiskolájának, a gyulafehérvári (most nagyenyedi) kollégiumnak is feladatai közé tartozott a protestáns papjelöltek képzése. A kollégium azonban 1658-ban a szomorú politikai állapot következtében teljesen feloszlott, tanulóit Apáczai Csery Jánossal már előbb Kolozsvárra vonultak, s Apáczai 1658 végén hiában nyújtott be tervet Barcsay Ákos fejedelemnek a magyar nemzetben immár az akadémia felállításának módja és formája felül. Apafy Mihály, a tudomány szerető fejedelem maga is kedvetlenül látta, hogy «a háború és alkalmatlan állapotok miatt» nem viselhet kellő gondot a kolozsvári kollégiumra s azért a Bethlen-kollégiumot sem egyesítette vele, hanem, mint «mostan legalkalmasabb helyre», Enyedre telepítette, hol ma is működik. Ekként ha azt tanította is Apáczai, hogy «a külföldi egyetemek gyámsága alatt élni

a nemzeti becsület ellen van», a protestáns papjelölteknek mégis külföldre kellett keressük felsőbb kiképezetéseket.

A fejedelem bukása után majdnem csak egy század múlva jöhett arra a gondolatra Csernátony W. Péter ref. püspök, hogy egy erdélyi protestáns egyetem felállítását iránt mozgalmat indítson. Kolozsvárt 1774-ben Mária-Terézia alapított is egyetemet, de felekezeti jelleg nélkül s így a prot. ifjaknak továbbra is vagy külföldre kellett vándorolniuk, vagy pedig az erdélyi négy ref. főiskola mellett fölállított egy-egy theol. tanítószékéről mindössze két évfolyamban nyert tudományt beérniük. Így azután ha egyesek kívántak és a XVI—XVII. század nagyjaira emlékeztettek is, a papság általános és átlagos műveltségének színvonala kétségkívül süllyedt.

1847-ben tehát a négy főiskola theol. tanárai (Bodola Sámuel, Salamon József, Török János és Kis Ferencz) arra kérték az erdélyi ref. egyház főtanácsát, hogy a különböző főiskolákon működő tanítószékek egybevonásával a nagyenyedi főiskola pénztárának felhasználásával középponti theologicum seminariumot állítson fel; Szász Károly nagyenyedi tanár pedig, a tanítás szabadságának elvéből indulván ki, azt sürgette, hogy, a mint Enyeden tényleg már gyakorolták is, ne kényszerítsék a gymnasiumot végzett ifjakat minden felsőbb tantárgy hallgatására, hanem szabad választást engedjenek nekik a hittani, jogi és természettudói pályák között. Az egyházi főtanács 1847 július 16-án elvben maga is helyeselte, hogy valamelyik főiskolánál összpontosítsák a felsőbb tudományok tanítását s így egy háromkarú protestáns akadémia

Fénykép után metszette Morelli Gusztáv tanár. SZÁSZ DOMOKOS, AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET PÜSPÖKE.

felállításának eszméje mellett nyilatkozott; egyelőre azonban csak az iránt kért véleményt az erdélyi négy főiskola és két gymnasium előjáróságától: miként lehetne a négy főiskola mellett fennálló tanítószékeket egy helyre, nevezetesen Nagy-Enyedre áthelyezni s melléje népiskolai tanítókat képező intézetet szervezni. 1850-ben a főtanács a főiskolától már határozottan egy jogi és theologiai karból álló felsőbb tudományos intézet alapítása iránt kért nyilatkozatot. A körülmények azonban nem kedvezvén a központosításnak, beírta azzal, hogy Maros-Vásárhelyt és Kolozsvárt mindenütt kettőre emelte a theologiai tanítószékek számát, a többi helyen pedig annak tanítását megszüntette. Az iskolák ügyében *Incze Mihály* elnöklelte alatt kiküldött bizottság azonban 1851. aug. 23-án ismét kimondván az egész theol. oktatás és a theol. szeminárium központosításának szükségességét, a zilahi zsinat 1854-ben elhatározta, hogy — a marosvásárhelyi főiskola szeminárium eljétsével — Kolozsvárt papnevelő-intézetet állít s a püspökség székelynévé is Kolozsvárt tette.

Az új s Erdélyben immár egyetlen protestáns szeminárium a főiskolától teljesen függetlenül, 4 tanárral, mint a nagy-enyedi kollégium theol. intézet, Kolozsvárt még azon év novemberében megkezdte működését. Pentartására a legnagyobb anyagi áldozatot a nagy-enyedi főiskola hozta, de a többi is hozzájárult. A négyéves tanfolyamú szeminárium hallgatóinak száma 40—50 közt váltakozott. 1861 július 28—31-én azonban a nélkül, hogy a püspökség székelynévé változott volna, a főtanács a szemináriumot Nagy-Enyedre tette át, egyúttal újra szervezte s így nyitotta meg Nagy-Enyeden 1862 szeptember 1-én.

Az alkotmány helyreállítása után b. *Eötvös* József közigazgatási miniszter a kolozsvári egyetem alapítása ügyében mozgalmat indítván s ehhez 1870 május 29-én a király helyben hagyását is megnyervén, a karok megalakításánál nemcsak a kolozsvári jogakadémiát és orvos-sebészeti intézetet akarta felhasználni, hanem a Kolozsvárról Nagy-Enyedre áttért ref. szemináriumot is. *Eötvös* halála (1871 február 2.) után ugyan az 1872. XIX. tvcz. hittudományi kar nélkül alapította meg az egyetemet; ennek felállításában azonban egyesek még most is tudtak bizni. A kolozsvári ev. ref. egyház-megye 1874 november 28-án tartott közgyűléséből *Szász Gerő* esperes és *Szász Domokos* egyházmegyei jegyző az egyházkerületi közgyűléshez nyomatásban is megjelent emlékiratot intézve, indítványt tett, hogy saját középponti erejének, valamint az egyes főiskolák és egyházmegyék közreműködésének igénybe vételével Kolozsvárt a tanítás szabadsága elvének alapján, egy egyházkerületi jellegű prot. papnevelő-intézetet állítson.

Az 1875. évi egyházkerületi közgyűlésen *Tisza* László egyházmegyei főgondnok azt javasolta, hogy mivel az egyházkerületi közgyűlés felismeri elsőrendű fontosságát annak, hogy az egyházkerületben mielőbb egy akadémiái színvonalon álló, teljes középponti theol. szeminárium állítsanak, az ügyben javaslatára egy 15 tagú bizottságot küldjenek ki. A közgyűlés ezt, *Nagy Péter* püspök azon indítványával szemben, hogy egy bizottság a nagy-enyedi theol. szemináriumnak a kor követelményeire képest való átalakítása iránt készítsen tervet, szavazattal többséggel elfogadva, *Nagy Péter* elnöklelte alatt csakugyan kiküldte a tizenötös bizottságot, mely már november 8-án tartott ülésében felolvas-tatta *Szász Domokos* ref. papnak javaslatát s azt kinyomatván, a tárgyalás alapjait elfogadta. A tervezet szerint a kerület Kolozsvárt az egyetemmel s annak tanárképző-intézetével kapcsolatban állítsa föl a prot. theol. fakultást, 3 theologiai és egy paedagogiai rendes és több magántanárral. A javaslat mindössze 35,000 frtra tette a fakultásnak a kolozsvári ref. egyháztól e célra díjtalanul átengedett bel-farkas-utcai telken emelendő épület költségét, odaértve az első berendezést és felszerelést is; és összesen 12,500 forintra az évi költséget, szóval összesen mintegy 156,250 frt alapítókét kívánt teremteni.

Ebből a tőkéből ugyan jóformán egy krajczár sem volt még meg; de a javaslattevő *Szász Domokos* az eszme igaz és üdvös voltába vett teljes bizalommal, meggyőződése egész ere-

Dunyk főnök pillanatnyi fényképe után.
A király látogatása az erdélyi ev. ref. theologiai fakultás új épületében 1895 szeptember 12-én

jével állította mégis, hogy «a fakultásnak létre kell jönnie s az létre is fog jönni. Az a szellem, mely — csak e parányi Erdélyben is — századokon át annyi fenséges alkotást hozott létre, nem halt még ki; most is él sok szívben az áldozatkészség azért, a mi nagy, nemes és örök; csak lángra kell lobbantani a gyakran hamuval borított parázst.»

Az egyházkerület 1876-ban Nagy-Enyeden tartott közgyűlésében kimondta ugyan, hogy fentartja, illetőleg a kor követeléseire képest átalakítja a kellő tanító-erőket különben is ellátott enyedi szemináriumot másrészt azonban felhatalmazta *Szász Domokost*, hogy egy Kolozsvárt is felállítandó theol. fakultás alapjára gyűjtést eszközöljön.

Az adakozások sorát Erdély *Széchenyije*, gróf *Mikó Imre* nyitotta meg, s példáját a szebbnél szebb ajánlatok egész sora követte. Másrészt azonban a sajtóban s az egyházkerületi gyűlésekben egyaránt heves küzdelem indult meg azon kérdés fölött, át lehet-e Kolozsvárra helyezni a nagy-enyedi theol. intézetet, holott kiderült már az *Approbata Constitutio* I. része X. czimének 2-ik cikkéből is, hogy az ország a *Bethlen-főiskola* legalkalmasabb helyeül Kolozsvárt tartotta, s hogy más tekintetből állították föl azt előbb *Gyula-Fehérvárott*, ennek feldúlása után pedig *Afay* fejedelemnek 1662 október 6-án kelt rendeletével Nagy-Enyeden.

Időközben a kolozsvári fakultás ügyének legelkésebb harcát, *Szász Domokos* az erdélyi egyházkerület 1878-ban főjegyzőjévé, 1885 május 29-én pedig a kerület 37-ik püspökévé választván,* senki sem kételkedhetett többé, hogy az a férfiú, kinek addig is nagy érdemei voltak az erdélyi művelődés fejlesztésében, meg fogja valószínű életének legnagyobb tervét, a kolozsvári ref. theologiai és tanárképző-intézetet. Különösen heves és beható viták folytak a kérdésben az egyházkerület 1889. október 7—8-iki közgyűlésein, midőn a mult évben kiküldött 21-es bizottság javaslatával szemben, mely fölött *Zeyk József* napirendre tért indítványozott, gróf *Bethlen* Géza indítványára elhatározták, hogy Kolozsvárt az egyetemmel s annak tanárképzőjével, valamint a kolozsvári kollégiummal mint gyakorló gymnasiummal kapcsolatban az egyházkerületi theol. akadémiát és az állami tanárképző-intézet ref. növendékeinek felekezeti paedagogiumát internátussal és konvikttal kiegészítve csakugyan berendezik és a lehető legrövidebb idő alatt felállítják. Három év múlva, 1892 április 2-án a hazai evang. ref. egyházak budapesti országos zsinata is elha-

* Eletrajzát ez alkalomból közölte a «Vasárnapi Ujság» 1885. évi 24. számában.

tározta, hogy az egyetemes egyház elsőrendű szükségéi közé sorozza egy — esetleg a kolozsvári tudomány-egyetemmel is kapcsolatba hozható — ref. theol. kar (fakultás) felállítását, és hogy e végből egy 15 tagú bizottságot küld ki.

Az erdélyi ref. egyházkerület a maga részéről szept. 13-án már arra kérte az egyetemes zsinatot, hasson oda az ágostai hitv. egyház zsinatával együtt, hogy «az állam a kolozsvári — úgys még csonka, mert a theol. fakultást nélkülöző — egyetemre úgy a tudomány-egyetem teljessége, mint a protestánsok iránti méltányosság, de főként a nemzeti irányú köznevelődés nagy érdekéből rendezzen be egy prot. theologiai fakultást». Másrészt azonban az igazgató tanács nevében a püspök a zsinathoz már okt. 27-én benyújtotta emlékiratát, melyben kimutatta, hogy az országban levő 5 ref. theologiai intézet mellett mily fontos feladata lesz a most tervezett s az egyetemmel szellemi kapcsolatban álló hatodiknak: nemcsak általánosságban hangoztatta, milyen legyen annak a szervezete, hanem kimutatta már a rendelkezésre álló anyagi erőket, elkészítette a költségvetést, sőt az intézet házának tervezetét is. Magát az intézetet ezúttal még a külföldi magyar-útczai 5. számú telken kívánta fedél alá juttatni. A zsinat e végből decz. 1-én és 2-án országos gyűjtést rendelt. Ennek szép eredményéhez járultak az egyházkerületi közalappal való szerencsés pénzügyi műveletek, úgy, hogy a tőketöbbletből 1894 márcz. 29-én az egyházkerület már 120,000 frtot csatolhatott a fakultás alapjához, mely ekként 367,295 frt. 21 kr.-ra növekedett. Ezzel a püspök, ki közel harmadfél millió frtra emelte a kerület közalappait, befejezetteknek tartotta pénzügyi műveleteit, melyeknek nehézségei közt, mint maga mondotta, főképp a fakultás megalapításának feladata lebegett lelke tekintete előtt s főképp ezért érezte az apostoli szavak mély igazságát: «Nekem az én életem sem drága, csakhogy futásomat elvégezhessem s a kitűzött célt elérhessem.»

Elérte! Ma már a fakultás palotájának disztermében a szószerk fölött büszkén hirdeti a felirat, hogy az Ige testé 367: *Verbum caro factum est!*

A fakultás palotájának tervét *Feszty* Gyula budapesti műépítő készítette s ezt *Herczeg* Lajos kolozsvári iómérnök műszaki ellenőrzése mellett *Endrasszer* Benedek vállalkozó valósította meg, úgy, hogy 1894 őszén már fedél alatt s 1895. őszén teljesen készen lloott. 28¹/₂ m. hosszú főhomlokzata Kolozsvár egyik legdíszesebb terére, a *Trencsin-térre*, a nyugati szárny (64¹/₂ m.) a *Postakert-utczára*, a keleti (45¹/₂ m.) a *Bánffy-telekre* néz. Délnyugati sarkán toronyszerű kupolát alkalmaztak. A *Trencsin-téri főbejáraton* át lépünk a palota belsejébe. Az alszinten a boltok tárházain, a középponti fűtés gépházán, a kamarákon, a legelő-

kelőbb prot. hölgyek ellenőrzése alatt álló konyhán és mosókonyhán kívül van a szép nagy közös fürdő, a téli tornahelyiség s a nyugati szárnyon két hatalmas étkező-terem, melyek közül az egyiket ideiglenesen társalgó-teremmé rendezték be.

Földszint a *Trencsin-tér* fölül három bolt van, a sarkon pedig az igazgatónak s a szárnyakon négy tanárnak teljesen alkalmas berendezésű, kényelmes lakása. Itt van az iroda- és tanács-terem s az ifjúsági könyvtár terme is az olvasószobával együtt. A könyvtár részére már is érkeznek az ajándékok. Az első adakozó a püspök, 400 kötet értékes művel.

Az emeletekre díszes lépcsőházban jutunk fel. Az első emeleten van a 200 m² nagy és meglepő hatású diszterem, az aula. Emeletnyi magasságban, márványozott, és igen gyöngéden festett falaival ez idő szerint Kolozsvár legszebb terme. Keleti oldalán emelkedik a szószerk, mely fölött a «*Verbum caro factum est*» bibliai mondat olvasható, alatta az elnöki emelvény; a terem déli és éjszaki falait 24 kiváló protestáns férfú arcképe díszíti; a nyugati oldalon vasoszlopokon nyugvó pompás karzatot készítettek az orgona és énekar számára. A terem közepén 150 ülőhely van. Nappal hatalmas ablakokon s a felettük üvegfestésekkel ellátott környílásokon át ömlik be a világosság, míg este egy 60 lángú, remekbe készült csillár ontja fényét. Ez a hely lesz az ifjúság házi kápolnája s a vallásos esték és más felolvasások terme is. — Az aulából egy előszobán keresztül jutunk a kupola alatt levő vizsgálati és tanács-terembe, melyet szeptember 22-én maga a király avatott föl azzal, hogy nevével itt irta be az emlékkönyvbe. Ez emeleten négy tanterem, egy zeneterem, s több kisebb helyiség és a paterfamilias lakásán kívül 7 dolgozó- és tanulószoba van, minden egyes hallgató számára külön asztallal és könyvpoleccal.

A második emelet legnagyobb részét a négy hatalmas hálóterem s ugyanannyi mosdószoba foglalja el. A hálóterem vasozlopai egyúttal a középponti fűtés vezetői gyamant szolgálnak. A vaságynak katonai rendben, egymástól legalább is egy méternyi távolságon helyezték el. A termek kitűnően szellőztethetők, magasak és így egészségesek is. Hasonlót mondhatni a betegszobáiról, melynek előszobáját fürdővel látták el. Ezen az emeleten is van két előadóterem s kényelmes lakás az egyik docens számára.

A két emeleten tagas üvegezett folyosókon át történik a közlekedés. Az udvart, melynek éjszaki része a *Kis-Szamosra* dől, parkká alakítják át. Az udvar nyáron torna-, télen pedig koresolyázó-helyül szolgál. Az épület el van látva gázvilágítással, középponti fűtéssel, vízvezetékekkel, fűrdőszobákkal s általán oly czélszerű berendezéssel, hogy a hasonló feladatu intézetek közt hazánkban kétségtelenül első helyen áll s Európában is ritkítja párját; pedig az épület a felszereléssel együtt mindössze csak körülbelül 200,000 frtra került. Az évi szükségletet kerek számban 32,000 frtban állapították meg, mind a mellett, hogy a konvikttusban való teljes ellátás évi díját csak 80 frtra szabták, sőt szegényebb sorúkat 25—50 frtos kedvezményes díjak mellett, vagy ingyen is fölvesznek.

A tanári állásokat a közgyűlés 1895 márcz. 16-án meghívások útján töltötte be. Dékan s az ő- és új-szövetségi irodalomtörténet és a bibliai theologia tanára *Kenessey* Béla, előbb a budapesti theologiai akadémiájának jeles és kedvelt tanára, a Protestáns Irodalmi Társaság titkára s a «Protestáns Szemle» szerkesztője és az orsz. ref. egyházi közalap előadója lett; a practica theologia tanára *Molnár* Albert marosvásárhelyi, a dogmatikáé *Nagy* Károly nagy-enyedi, az ó-szövetségi exegetikáé dr. *Keckeméthy* István paksi, s az egyháztörténelemé *Pokoly* József gesztói ev. ref. lelkész lett, mindmegannyi irodalmi férfiú. A két magántanárt később választják meg. Az ének és zene tanításával *Farkas* Lajos segédlelkész és bölcsészethallgatót bízták meg. Az intézet orvosa dr. *Benedek* Zoltán lett.

Az intézet tanító-erői együtt lévén, *Wlassics* vallás- és közoktatásiügyi miniszter, a kolozsvári egyetem karainak és tanácsának meghallgatása után 1895 április 18-án 1893. sz. a kijelentette, hogy nemcsak a ref. egyház, de egyenesen az állam érdekében állónak tartja,

hogy a ref. papjelöltek szoros értelemben vett szakképzettsgök mellett a hazai tudomány-egyetem útján minél szélesebb körű általános műveltségre tegyenek szert s ez által a köznevelődésnek minél hivatottabb terjesztőivé s a magyar állameszmének minél lelkesebb apostoláivá váljanak. Megengedte tehát, hogy a bölcsészeti és a mennyiségtani két karon (a kartól javasolt 15 óra helyett) heti 10 órával az egyetemi rendes hallgatókat megillető összes jogokban és kedvezményekben részesüljenek s annak idején bölcsészdoktori szigorlatot teheszenek; azok a theologusok azonban, kik tanári oklevelet akarnak szerezni, az egyetemen ezenfelül még két évet kötelesek hallgatni. Az internátusban való neveltetésnek czéja azonban az, hogy a tanárjelöltek, kik az egyetemen állami tanárok vezetése alatt állanak, otthonukban egyházi hatás és fejelem alatt maradjanak s így, közpályára lépve, egyetemi neveltetésök mellett is képesek legyenek igazán vallás-keresztény nevelésben részesíteni az ifjúságot. Ily internátusban tehát egyesíteni lehet ezt a kettős irányt, mire a tisztán felekezeti jellegű tanárképző-intézet maga teljesen képtelen volna.

Az igazgató-tanács most már május 19-én kiadta a fakultásról szóló tájékoztatását, mely szinte meglepő eredményről tanuskodik. Szept. 5-éig ugyanis, a fölvetel határnapjáig, az internátusba 87 folyamodó (38 theologus, 44 bölcsész, 4 jog- és 1 orvosstanhallgató) jelentkezett, holott a költségeloirányzat szerint ez évben csak 50-re számítottak. Azonban fölvettek mind a 38 theologust (és pedig teljesen ingyen) s fölvettek azonkívül 37 bölcsészet- és 3 joghallgatót is, úgy, hogy a fakultás mindjárt az első évben 78, illetőleg tényleg (mivel néhányan visszaléptek) 71 hallgatóval kezdte meg működését s 68 hallgatót szolgáltat az egyetemnek is. Az első éves hittanhallgatók száma majdnem felét teszi a magyarországi összes ev. ref. theol. akadémiák első éves hallgatóinak. A tanárjelöltek közt 5 ág. ev. hitvallású is van. Szept. 10-én már megnyitott a táp-intézet, 15-én maga a tanév is, és egy hét múlva, 22-én a fakultás már abban a szerencsében részesült, hogy falai közt fogadhatta a koronás királyt, ki behatáron megzemlélte az intézetet s a látottak fölött teljes meglegedését nyilvánította.

Meglegedéssel nézhet alkotására, századok megvalósult álmára *Szász Domokos* püspök is, ki püspökségének most letelt tíz éve alatt 42 templomot avatott fel és 637 köznevelődési intézményt alkotott, de vallásának és hazája köznevelődésének ezen fakultás felállításával tette a legnagyobb szolgálatot. S azért november hó 3-án a fakultás országos felavatásának napján, valláskülönbőség nélkül tisztelettel és örömmel üdvözli őt és alkotását a magyar nemzet művelődésének minden igaz barátja.

Dr. *Márki Sándor*.

HALOTTAK NAPJÁN.

Chiarrini József után, olaszból.

Ti, kik homályos, nedves sirokban
Fehér márványok alatt alszotok:
Halljátok-e ma, bús lakásokat
Körül az út hogy tompán meg-megdöbben?

Ma van a nap, melyen tömött sorokban,
Némán, az élők, zárt ajtóitok
Előbe jének, bús gondolatok
Szívők', s kezökben zöld koszorújuk van.

Ma eljön Ő is néma sirokhoz,
Anyátok is, oh elhunyt gyermekim!
S a gyász szokás szerint zöld koszorút hoz.

S szívbeli gyászt... De hova sokan mennek:
Nem járok én. Szobámnak rejtekim
Honn maradok — s emlékteken merengek.

Szász Károly.

NOVEMBERBEN.

Künt járok az őszi határon;
Rojtos, fehér köd ül a tájon,
Mint szemfedő halotti ágyon!

Halott a nyári szép természet;
S az ő sorsában az enyémét!
Példázza, érzem, az anyémet!

Az őszi nap bágyadt világa
Úgy rezg be csak e félhomályba,
Mint a gyertya libegő lángja.

S holott virasztok eszdben, gyászban:
E nagy ravatalos szobában
Olyan nyomasztó némaság van!

Óh, hogy elmúlás minden itten!
Ki a halálban mást is hittem,
Ne hagyj el engem, Uram Isten!

S már-már e gyászos környezetben,
Jobbik magammal küzdelemben,
Fölzokogó kétség kél bennem...

Mikor e zord, halott határon
— Óh, bőveit! Óh, létes álom! —
Új élet mosolygását látom!

Friss őszi vetés virulását,
Egy új kikelet tanúságát,
A jó Isten örök jószágát!

... Oh, legyen áldott a vetője.
Adj, Uram Istenem, jövőre:
Arany valóságát belőle!

Szabolcska Mihály.

A FOGLALKOZÁSOK ANGLIÁBAN.

Régi idő óta általános szokás a ködös sziget-országot a gyakorlati élet mintaképe gyamant emeletni. Mikor angol orvosokról, ügyvédekéről, angol kereskedőkről, gyárosokról és iparosokról beszélünk, mindig az illető életfoglalkozásokról legelőkeltebb példányai állanak képzeletünk előtt. Nem lesz azért érdekeltnek egy igen elterjedt angol folyóirat nyomán rövid pillantást vetnünk arra, hogy s mint alakul az élet a különböző életpályák körén belül e kiválólag gyakorlatinak nevezett és sokban követendő példaként tekintett országban.

Kezdjük mindjárt az orvosokkal. Angliában az orvosok szorosan autonómikus testületet képeznek. Az állam maga nem sokat törődik velük, helyette a *General Medical Council* intézi az orvosok dolgait. Ez a tanács ügyel fel az orvosok kiképzetésére és a kész orvosokra egyaránt. Tervezte azonban, a ki ez osztálynak pár, világhírré vergődött képviselője után azt hinné, hogy az angol orvos általában valami előkelő helyet foglal el a társadalomban. Nagyon is sokféle elemet mutat föl ez a testület a legszegényebb, jobbra csak mesterség számba vett orvosi gyakorlattól egész a legmagasabb rendű, tudományos működésig. Olyanok mellett, mint Sir Joseph Lister, Sir R. Paget, Sir W. Gull, a kiknek neve világszerte ismeretes, ugyanabban a karban foglal helyet a szerény külvárosi orvos is, a ki olcsó pénzért ad betegének orvosi tanácsokat és egyúttal mindjárt gyógy-szereket is.

Angliában ugyanis nemcsak az egyetemen osztogatják az orvosi okleveleket, hanem különböző más testületek is. Nem rég még három fajtája volt az orvosoknak, az általuk megszerzett diplomák előkelősége szerint. Voltak olyanok, kik egész Angliában gyakorolhatták gyógyító működésüket; voltak, a kik csak Londonban és annak környékén; végül voltak olyanok, a kik csak a fővárosban folytathattak orvosi gyakorlatot. Ma ez már megszűnt ugyan, de azért ma is fennáll az a gyakorlat, hogy a fővárosban folytatandó orvosi működéshez különös, igen szigorú vizsgálatokat kell az illetőknek kiállniuk. Tényleg évenként alig 8—10 olyan új orvos kerül ki az iskolából, a kik Londonban folytathatnak orvosi gyakorlatot. A többiek kénytelenek odadobni magokat a vidéki élet viszonyosságainak.

Az angol jogásznak is három osztálya van: a bírák, az ügyvédek és a solicitor-ok. Mindkét

utóbbi megfelel nálunk az ügyvédi hivatásnak, de azzal a különbséggel, hogy a solicitoroknak mégis kisebb a hatásköre. A solicitor ugyanis inkább csak bizonyos jogi formákat végez a felek nevében s azok helyett. Az ügyvédség (*barrister*) ennél előkelőbb foglalkozás. Anglia parlamentjének sok kitűnősége, sőt számos lord is származott a barristerek sorából: olyan nagy jogtudósok és államférfiak, mint Fitzroy, Kelly, Willes, vagy Chitty. Az angol ügyvédre a legnagyobb kitüntetés, ha hosszabb ügyvédi gyakorlata után a «királynő tanácsosává» (*Queen's Counsel*) nevezik ki. Ez azonban csak a lordkanzellár ajánlatára történik, s vajmi ritka kitüntetés.

A bírának talán sehol sincs oly nagy tekintélyük, mint Angliában. Félelemmel vegyes csodálattal tekintenek egy-egy kiváló bíróra. A társadalmi közfelfogás pedig a legmagasabb méltóságok: az érsekek és lordok mellé helyezi őket, például olyanokat, mint Huddleston, Cotton, Cockburn, vagy Bramwell. Pedig ezek közül nem egy igen szerény származású, talán egyszerű kereskedőnek vagy hajósnek a fia. Az angol bíró a tudományról az emberiségről nemes érzetet egyesíti magában. Bramwellnek tulajdonítják a következő mondást: «Ha választanom kellene, hogy magas állású bíró, avagy jó bíró legyek, bizonyára az utóbbit választanám.» Innen a rend-

AZ INTÉZET UDVARA.

Dörre Tivadar rajza.

kívüli tekintély, mely az angol bírót körülveszi.

A kereskedelem és ipar kiválólag angol nemzeti foglalkozások. Tisztelik, nagyra becsülik képviselőiket, és el lehet mondani, hogy a kereskedői iroda és a gyári műhely valódi oszlopai a birodalomnak. Az e téren elért siker ép úgy megnyitja az illető előtt a lordok házána ajtaját, mint a diplomácia avagy a hadsereg körében szerzett érdemek. Bizonyosságul szolgálnak erre az Armstrongok, a Brasscyk, a Guinnessok, a

Rothschildok és mások sokan. Mert Angliában nem kisebbre nézik ám azt, a ki fiatal korában e pályákra adja magát, annál, a ki a főiskolák folyosóit megy táposni. Egész másképp áll itt e részben a dolog, mint a többi országokban, melyekben a jobb családokban ugy szólnak csak az lesz már fiatal éveitől kezdve iparos és kereskedő, a ki tanulni egyáltalán nem képes, tehát nincs reménye arra, hogy úgy nevezett tanult emberre legyen.

Menten minden társadalmi balfogástól és előítélettől, a fiatal angol már jókor ráadhatja magát ezekre a pályákra, jó hosszú időt szentelve a tanulásnak. Így Liverpoolban, ebben a kizárólag kereskedővárosban, a tanulás ideje nem kevesebb, mint öt esztendő, és a tanuló nem kap többet erre az egész időre 100 livresnél (vagyis mintegy 250 frtnál), a mi bizony elég csekély összeg. Ez alól senki kedvéért nem tesznek kivételt; csak ennek az időnek az eltöltése után fogadják be önálló szolgáltra a fiatal embert, a kinek eddig *boy* (fiú) volt a neve.

Tévedne azonban, a ki azt hinné, hogy az ilyen gyakorlati ismereteket elsajátított fiatal ember (*clerk*) hijával van mindazoknak az ismereteknek, melyeket az úgy nevezett jól nevelt, képzett embereknél megkívánunk. Senki sem mondhatja, egy ily fiatal kereskedővel társalogva, hogy meglátszik rajta, hogy már tizenkét

éves korában kilépett az iskolából. Arra való az esti tanfolyamok, hogy az ily fiatal ember azért ép oly ismerős legyen Carlyleval vagy Ruskinnal, mintha soha se hagyta volna el az iskolapadot. De nem is szeretik a kereskedők a *public school*-okban (nyilvános, rendes iskolákban) nevelkedett fiatalembereket. Elébe helyezik ezeknek az egyszerű, szolid, gyakorlati oktatást; világért sem küldenek gyermekeiket nyilvános iskolákba, a hol csak a «nagy, üres ideákat» csepegtetik beléjük.

Ép úgy az ipar, mint a kereskedelem tisztán gyakorlati képzésen alapul. Hogy e részben mi a gyakorlat, legjobban meglátjuk, ha egyik kitűnőségnek: Whitworthnak a pályáján végig tekintünk. Whitworth József 1803-ban született Stockportban, hol szegény tanító volt az apja. Tizennégy éves korában egy nagybátyjához adták, a kinek fonógyára volt Derbyshireben. Hat évig maradt ott, mely idő alatt kitanulta a mesterségnek minden csínját-bínját annyira, hogy fiatal kora mellett is alművezetője lett a gyárnak. Innen Manchesterbe ment, hol még négy évig dolgozott egy fonógyárban, mely gőzerőre volt berendezve. Huszonnégy éves korában Londonba ment, hol a leghirebb konstruktörök-

A KIRÁLY LÁTOGATÁSA AZ ÚJ INTÉZETBEN 1895. SZÉPTEMBER 12-ÉN

nél kapott alkalmazást, s folytonosan tanult, tökéletesítette magát. Mikor innen rövid idő múlva visszatért Manchesterbe, ott már fonógépeket előállító gyárat rendezett be és olyan szerkezeteket talált fel, melyek egészen új szakot jelölnek az ipar történetében s melyek el is terjedtek az egész világon. Később egy új-fajta acél gyártására adta magát, s ma a Whit-

worth-féle acélt minde-nütt ismerik, mint leg-tökéletesebbet, melyből főleg fegyvereket, ágyúkat készítenek. Mikor ez a szerény szülőktől származó, önjerejéből naggyá lett ember 1887-ben meghalt, Anglia egyik legnagyobb gyára és óriási vagyon maradt utána. Soha sem lett volna belőle a világnak egyik legelső mérnöke, ha csupán könyvei közé temetkezik s nem áll oda a műhely munkásai közé, együtt dolgozni velök. Manchesterben ma is fennálló gyárában nem kevesebb, mint 5000 munkás dolgozik.

Ugyanezen a gyakorlati úton haladtak mindazok, kik ma nemcsak Angliának, hanem az egész világnak legelső gyárosai közé tartoznak. A Platt testvérek manchesteri szövőgyárában állandóan 10,000 munkás foglalkozik. Ez a világ legelső gyára. Érdekes fölemlíteni, hogy 1852 óta itt munkaszünet (sztrájk) nem fordult elő.

Ebben a gyárban valamenyi mérnök munkás volt egykor, a kik tizenhárom-tizennégy éves korukban kezdték tanulni s az esti tanfolyamokon tökéletesítették magukat. Nincs itti egyetlen egy csupán elméletileg képzett mérnök sem, pedig a gyár minduntalan új találmányokkal lepi meg a világot.

Öt nemzedéken át folytatják az Ashtonok Hy-

AZ INTÉZET FŐHOMLOKZATA A TRENCIN-TÉR FELÜL.

Dörre Tivadar rajza.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET THEOLOGIAI FAKULTÁSÁNAK ÚJ ÉPÜLETE.

A DISZTEREM.

Dörre Tivadar rajza.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET THEOLOGIAI FAKULTÁSÁNAK ÚJ ÉPÜLETE.

deben szövőiparukat. Régebben az ó cotton-mills-jeik a legnagyobbak voltak Angliában; ma is 3000 munkással dolgoznak. Sztrájk negyven esztendő óta itt sem történt.

Angliában a szülők, akár milyen társadalmi osztályhoz tartozzanak is, megegyeznek abban, hogy a testi munka sem nem lealacsonyító, sem nem alábbvaló a szellemnél. Ezért majdnem minden iskolában tanítják is a gyermekeket valami kézi munkára, kezdve az elemi iskolától egészen fel a legarisztokratikusabb public school-ig. Ennek nagy fontossága van a nemzeti iparra és vagyonsodásra nézve. A kézi munka, mint nevelési eszköz, ügyességre nevel, megtanít a nehézségek legyőzésére, élesíti az elmét s ítéletet, nem is említtve, hogy ily módon a társadalom minden rétegében elterjed a munka iránti kedv és annak tisztelete. Ez egyike azoknak, mikben a múltán praktikusnak nevezett angol nemzet oly nagy elsőbbségben van a többi népek fölött.

BESZTERCZE OSTROMA.

Egy különc ember története.

Irta Mikszáth Kálmán.

Egy díszes kiállítású könyv jelent most meg a Légrády-testvérek kiadásában a fenti cím alatt. Mikszáth ír le benne egy igaz történetet, mely magában véve is olyan, hogy ha nem az ő tollából kerül is ki, még akkor is felelet érdekes volna. Hát még mivel Mikszáth írta meg.

A kinek csodálatos mivolta, hőbortos vitézi cselekedetei ezen könyvben meg vannak írva, az nem más, mint *Pongrácz István* gróf, ezen valóságos magyar Don Quijote, ki csak néhány éve hunyta le szemét örök álomra, hogy hét országgra szóló különös tetteit kipihenhesse; habár, sajnos, ebben sem lehetett úgyszer része, a mint kívánta s kemény testamentomban erősen meg-hagyta, t. i. amúgy régi magyarosan, nyalka hadi paripáján tűve, mint Thonuzoba vezér és a többi hadbontó levették!

De kezdjük elején a dolgot s ne keseregjünk előre a derék férfi halálán, a kinek különben csak az volt a hibája, hogy egy pár századdal kelletnél később született. Mert hiszen született volna csak annak idején, mikor még másképp lehetett, akkor ő sem lett volna dícső őseinél egy hajszállal sem alább való, a kik közül Szentmiklósi Pongrácznak fejedelmek fizettek adót, a másik egyenesen hadat izent Ulászló királynak, a harmadik meg éppen Hunyival kötött ki. De hát a hol ő nincs, egyéb is jó ott, a mint a böles példabeszéd mondja, s hősünk is, mivel mai napság még sem olyan könnyen megy az a hadakozás, hát amolyan talmi háborúkkal is megérte.

Ott székelt *Nedecz* várában, mely azon módon megmaradt még a régi időkből. Falai, bástyai kevélyen nézegetnek lefele a völgybe, telve mindenféle veszedelmes mardálylával, kerekék ágyúval, nagyszájú mozsárral s más effélével, sőt még süppedtös börtön is akad a mogorva várkastély rejtelmes gyomrában.

Ide, ebbe a vitézi fészekbe mindenféle léhűtöt összegyűjtött hősünk maga körül. Roppant jó dolga volt ott Korynyáknak, Mraváknak, Kovács uramnak, Kralnának, Bakrának; s Makovnyik,

Szurina, Szlimák, Kantepek és Pruzsinszky is igen jól érezték ott magukat. Ezeket egyenként kinevezte, kit várnyagynak, kit vezérnek, kit másnak, azután őt hízalt még egy csapat do-logkerülő tótot, felöltöztette azok némely részét páncélba, másokat kozák, kurucz s egyéb félelmetes vitézi bőrbé, bár a hadsereg díszét, virágát kétségtelenül az a csapat képezte, a melyet egy bukott szántársullattól megvásárolt vegyes származású császári palástokkal ruházott fel. Nem voltak utolsók a Beszkid hegyekből leszállingózó tolvajok sem, a kiket Nedecz várá-ban szintén szívesen láttak s annak rendje és módja szerint besoroztak. Ilyenképen aztán ta-karos hadsereg alakult, a melyet csakugyan meg lehetett nézni; igaz, hogy egy-egy ezred 8—10 szedett-vedett tót legényből állott, de hát nem szükség mindent olyan nagyon tövérl-hogyére firtatni.

Ezen a rendes hadseregen kívül ott voltak még a hűbéres mezei hadak, egy esomó környékbeli tót paraszt, a kiknek kruplifföld járt hűbérül, a miért aztán, mikor kitérték a vár ormára a ezimeres hadi zászlót, mikor meg-szóltat a kúrt a toronyban s a hajdúk birka-vebe mártott karddall hirdették a háború ki-törését, — bezegg hajítottak is el az atyfiak

kapát, kaszát, s egymás sarkát taposva tódultak befelé a várba, hogy hadd lássák hát azt a háborút, hol van?

Háború pedig gyakran akadt. Hiszen ezért húzott a Gbellán lakó *Forget* uram — egy nyugalmazott katonatiszt — 50 mérő búzát és egy hízott südöt, hogy legyen ellenség.

Lejt is szívesen, összeszedett egy farka tót pa-rasztot s úgy megostromolta Nedecz várát, hogy jobban sem kellett. Viszont máskor meg Pongrácz vitéz ütött rajta Gbellán s mód nélkül tízes ro-hamokat intézett a jámbor fészek ellen.

No, emberhalál nem igen esett, mert csak amúgy ököre ment a dolog, habár azért olykor magát Nedecz vár urát is úgy eldöngették, hogy lepedőben kellett hazá vinni.

Ha azonban győzelemmel végződött a harc, akkor fényes haláldó isteni tiszteletet tartott a diadalmas vezér a vár kápolnájában, s úgy örült, akár csak egy tartományt hódított volna meg, s ökröt is süttetett ilyenkor vitézeinek, a meghi-vott úri rendeknek pedig fényes lakomat rendezt fenn a vár boltos termeiben.

A sült ökr miatt nem volt semmiféle galiba soha, mert becsülettel elbántak avval a hadak, hanem már az úri lakoma dolgában egy-egy kis bökkendő esett, mert a meghívott rangbeli vendégek nem igen akarták feleségeiket, leányikat a várba vinni, mivel hogy nem volt várúr!

Eszerevén ezt Pongrácz István, hamar segí-tett a dolgon: meglátott a zsolnai vásárbán egy komédiás bódét, abban donna *Estellát*, a

világra szóló lovarhölgyet, s azt mondta a ko-médiás gazdának:

— Hogy adod nekem ezta kisasszonyt, hékás?

A komédiás nem sokat gondolkodott, nem is sokat kért, csak éppen 600 forintocskát, a mit a gróf menten meg is adott.

Estellának sem volt egy szava sem a dolog ellen s takarosan bevonult a nedeczi várba. Volt ott az ősanák után temérdek paszomántos-szoknya, karmazsin eszma, gyöngyös czipellő s egyéb; neki öltöztött *Estella* s olyan várúrno lett belőle, mintha teljes világéletében egyebet sem csinált volna.

Donna *Estella* kitünően viselte ezután tisztét, sokáig, még maga is hűségeken eljárta háborúba, hanem egyszer bizony, hogy, hogy nem? egyet-gondolt s a *Behency* fiuval, a hadsereg egyik ezredesével szépen megszökött s Beszterce-városába vette magát.

Megtudván *István* gróf a szökevények buvó-helyét, czifra levelet íratott a besztercezi nemes-tanácsnak, hogy *Estellát* fogságák meg s adják ki az ő követneik, mert különben «kö kövön» nem marad Beszterczen.

A levéllel aztán útnak indított két követet, a kik eleget is tettek tisztöknek emberül, de bizony a nemes tanács nem hogy kiadta volna *Estellát*, hanem kacagóra fogta a dolgot s olyasmint izent a nemes grófnak, a mit ha levél-ben írnak, nem igen szokás az ablakba tenni. Sőt a mint a követek tovább is okvetetlenked-ték, megunt a sort a polgármester s azt talála nekik mondani, hogy ha iziben el nem kotról-nak, hát kikorácsoltatja őket a városból.

A mint a megalázott követek visszatértek *Nedecz* várába s elmondták a szörnyű serelemet, előre is lehet tudni, hogy a várúr féktelen haragra lobbant s ha soha hadat nem viselt volna is, de most Beszterce meg nem menek-szik a veszedelemtől.

De hadd beszéljen most már *Mikszáth*, ő jobban tudja:

Szentmiklósi Pongrácz ivadéka felordított, mint a sebzett oroszlán.

— Kikorácsoltatja az én követimeit! Bor-zasztó!

Aztán felkiáltott a toronyörhöz: — Kongasd meg, Korynyák, azt a vészharangot! Kongasd! Kongasd!

Majd a vár néphez fordult:

— Mindenki készüljön! Köszörüljétek a kar-dokat, tisztogassátok ki a fegyvereket, az ágyúkat. Reggelre indulunk Beszterce ellen!

Teljes két óráig zúgott a harang, azalatt összegyűltek a katonakötelezett parasztok a környékről.

— Reggelre indulunk Beszterce ellen! Mindenki bücsüzzon el családjától s hajnalra itt legyen fegyverbe öltözni.

Jaj neked Beszterce! Csak volt, többé nem lesz ilyen nevű város. Megehetik a mappáikat a könyvkereskedők. Szegény könyvkereskedők!

Egész éjjel folyt a lázas hadi készülődés, egy lélek se hunyta le a szemét. *Maga* *István* gróf ügyelt, tett, rendelkezett, egy perczet se veszt-vén. Zaj, eleveenség, nyüzgés verte fele az ál-falak csendjét a lobogó fájllyak fényénél.

De készen is lett reggelre minden. A félköel nappal végig kigyózott a hadba induló tábor a budetini uton. Ha le nem eszták volna *Marst* az istenek közül (mert még az se állandó foglalkozás a gonosz földi férgek miatt), bizony élvezete lett volna az égből ezt a hadi népet látni.

Elöl maga *Pongrácz* *István* lépkedett *Waterlő* nevű fekete angol ménen, *Zrinyi*-nyakú magyar kontöbsben, köcsagos kalppal; villogó kivont kardján pajkosan futkostak a napsugarak.

Mellette balról *Kovács* várnagy ment széles fringiával, a «*Palkó*» remondán.

Utánok *Mravák* *Mátyás* vitte magasra emelve a *Pongrácz*-család zászlaját; játszi szellő vígan suhogtatta a finom zselmet, hol begöngyölgette, kol kibontogatta negédesen a kékkő ezimerpajzs kevély jelvényeit.

A zászló nyomában két apród poroszkált két zömök ponny, hosszú szőke hajuk végig hullámzott ezüstpaszományos dalmánykaikon; kis gyiklesőt viseltek; azonfelül az egyik a várúr kulcsát vitte, a másik a rubinttal kirakott kö-tésü imakönyvét.

Méltóságteljesen kidüllesztett mellet vitte a szép művű ezüst családi buzogányt az óriás ter-metű *Kral* *Demeter*.

Egy filozóf kinézésű számar egy dobót húzott nagy flegmával. Semmi indulat, semmi harag nem látszott rajta Beszterce ellen.

Mögötte két bocskoros tót baktatott gyalog, pőznákra kötött lámpákkal, ezek voltak a lámpa-vívők éjjeli menetek esetére.

Egy szekéren ócska napernyő alatt ült balról a szakács, jobbról a káplán. Szemben velők két röhögő konyhaszolgáló.

Most következett a híres lapuchnyai banda trombitás hangszerekkel. Nyolcezan voltak, esi-nos fekete zsmórztatú halinákban, újdonatúg bocskorokban, kalapjaik körül madzagra fűzött közönséges csigák képeztek a nagyobb díszet.

Egy szekéren ócska napernyő alatt ült balról a szakács, jobbról a káplán. Szemben velők két röhögő konyhaszolgáló.

Jaj Besztercezenek! Jaj Besztercezenek!

Mig az anyaföld remegve dobban az ágyúk és lovak dübörgésétől.

Hej, a merre mennek, nyilatkok ki muskátlis ablakok!

A kozákok rendjét nyolcez muskétás ágyú váltja fel kis kerekéken, apró hegyi lovak által vonatva; mindenik ágyún egy beszkidi zsvány ül, pipával az agyarán. Ez, úgy látszik, a tüzérségi uniformishoz tartozik.

Vidám kurjongatás, ének-szó, röhögés hang-zika fel.

Az egyik gyalogos (mert az ágyúk után a gya-logosok masiroznak) egy békát látott a garádban és hirtelen a lándzsájára tűzte, torkaszakadtából kiabálván:

— Az első halott! Az első halott! Szerenese, hogy messze a vezér, mert el nem engedné ezt a minden komolyságot nélkülöző tréfát.

A daliás *Bakra* vezeteti a gyalogságot, szám szerint száz és néhány embert. Itt vonul el az egész nemzeti történelem, az ősök katonái, fegy-vernemei. Makovnyik nehéz páncélba van öltö-zve, tollas sisakkal a fején, a mellén egy ke-

reszt *Bouillon* *Gottfried* korából. *Szurina* a *Mátyás* fekete seregéből való, ott a halálfej a kalpagján. A *Szlimák* *János* uniformisát *Csák* *Máté* valamelyik katonája viselte, a *Barinka* *Gyuró* nagy fejjű egy szinehagyott sarga turbán ül, míg a hozzáes kaftán leér a bocskor felkun-korodó hegyéig. A *Kovács* *Pali* izmos tagjaira hasított újjú zöld atilla simul. *Kantepek* *Andrá-són* a hajdani kék drabantok habitusa lötyög, — de győződe azt az ördög elszámolni. Holta napjág volna mit tanulni ezeken egy jóra való szabónak.

A hol a sereg véget ér, két sárga-fekete sze-kérnek nagyon kezdődése: ezek a kimustrált töltény-koocs, a miket a budetini honvédségtől vásárolt *István* gróf. A kocsi mindenik oldalán három-három lyuk van kivágva, s ezek mindenik-ből egy-egy mozsár félelemgerjesztő, sötét torika néz ki.

Minden szekér elé hat ökör van fogva, külö-nös találmánnyal a szarvaikon. Ez egy a szarva húzott vasgyűrű s abból csillagszerűen apró, éles lándzsák meredeznek. Az ökröket *Besz-terce* kapujánál kifogják s ráeresztik öldök-lésre fegyverzett szarvaikkal a lakosságra. De iszen nagy hadi talentum *Forget* uram, lévén ez az ő találmánya.

Leghátul maradt az élelmezési társzeker, négy akós palkász hordóval, egy garmada cipóval és néhány zsák kruplival megrakva. A kruplis zsákok tetején *Pruzsinszky* *Szani-szló* szunyókált hanyattfekve. A kocsi minden löcsére kívülül egy-egy oldal-szalonna van akasztva. Véték isten ellen, mert a hozzá sur-lódó kerekék egész vályut ásna a becses cse-megében, s utközben a kutyák egész farkában rohannak és ugatnak az «izletes» jármű mögött.

De azért a menet egészében méltóságteljesen, főségesen kigyózik a budetini úton. A szűzes napfény nevéte tanzol a kopjákon, lándzsá-kon s átsiklik enyelegni a karabélyokra, a pus-kákra, a szél a hadi sisakok tollaival, fergőivel pajkoskodik, a buzavetések ijedten futnak, futnak a fenyves erdők, a merre mennek, azt lát-szanak huhogni-zúgni:

— Jaj Besztercezenek! Jaj Besztercezenek!

Mig az anyaföld remegve dobban az ágyúk és lovak dübörgésétől.

Hogy mi lesz a dologból, azt majd meglátjuk a jövő héten.

NÉPÉLET KOREÁBAN.

Szöulban, Korea fővárosában, csaknem any-nyira összpontosul minden társadalmi élete a koreaiaknak, mint a francziáké *Párisban*. A ko-reai ember oly nagyra becsüli az ő fővárosát, hogy ha megérkezik oda, a kapunál levő zálog-házakban mindenekelőtt városi öltözetet vásárol, hogy a kapun belül már illően jelenhessen meg. De az úteza Szöulban egészen más, mint *Páris-ban*. Ninesenek raktárak, nagy boltok, kává-házak, színházak és koreasmák, sőt maguk az úte-zák is oly szűkek, hogy alig járhat bennük sok ember. Az apró díszetlen vályogházak előtt ugyan mindenkor vannak piszkos gyermekek és kényelmesen pipázó, vagy dominózó és kártyázó emberek (a kártya újjinyi hosszú és újjinyi szé-lessnessű vastag olajpapírból van), de boltok csak az útezasarkokon vannak s ezekben is ren-desen csak előlmei szereket árúlnak: főzeleket, nyers halat, kutyahúst s más koreai nyálánksá-nyereket. Az útezáknak állandó alakjai a teher-hordók, kik fát, főzeleket és halat árúlnak. Csak nagy ritkán jár az útezákon egy-egy előkelő ember, kit mindenkor nagy tisztelettel felállva s tiszteletük jeléül lesütött szemmel fogadnak. Bármely időben jártam az útezákon, — írja a híres utazó, *Hesse-Wartegg*, — soha sem láttam férfiakat dolgozni; minden házi munkát a nők végeznek, kik talán megvetettebbek *Koreában*, mint bármely más országban.

Csak két útezában van nagyobb mozgalom az egész fővárosban; ezeket kell az idegennek el-mennie, ha a koreai társadalmat meg akarja ismerni. Éjszakról délre és keletről nyugatra át-szeli e két úteza az egész várost a kapuktól a kapukig s keresztveződésük helye Szöulnak valódi középpontja. Ennek a tágas térnek a kö-zepén van egy pavillon hatalmas haranggal, melyet reggel és este meghúznak, hogy a kapukat kinyissák, illetőleg bezárják. Itt a harang körül csoportosul az üzleti világ s nemesak a fővárosé, hanem egész *Koreáé*. Itt vannak a czéhek házai, a melyek arról is nevezettek, hogy az egyedüli emeletes házak a városban. Van itt néhány bolt is, melyekben minden koreai megtalálja a neki szükséges vásárolni valót, s ezenkívül ugyanezen a helyen szokták az éltelteket is verni. Szintén ezen a téren gyűlnek össze a város beszédesebb polgárai, hogy meghányják-vevessék a napi eseményeket, úgy, hogy a harang környékére kell elmenni, a ki az újdonságokat meg akarja tudni. *Koreában* ninesenek újságok, sőt az egész országban nines egyetlen egy nyomda sem. Az egyedüli újság a király és a miniszter rendeleteit tartalmazza s ezt időről-időre több példányban adják ki, de mindig írva.

A harang-téren kora reggeltől késő estig élénk világ van s aligha találunk *Koreában* más he-lyet, mely annyira érdekes a megtekintésre. Csoportosan állanak itt a koreaiak sajátságos fehér köpenyben és nagy fekete kalapban, vagy szálmászöngyegeken havernek alkudozva és fe-cseggve, de mindenkor pipázva. A leggazdagab-bak és a legszegényebbek teljesen egyenlő ru-hában járnak s idegen alig képes észrevenni azon apróbb jeleket, melyekből a koreaiak az illető rangját felismerik. Maga a király is palo-tájában, ha fogadó-napja nines, szereti magára ölteni a hosszú fehér köpenyt, a csipőn összeköt-tött nadrágot és a vattával kitömött fehér haris-nyákat, mint más koreai. A közép szereti a fa-czipőket is, melyek 6—8 centiméter magas talpúak. A nagy zakálkias, komor alakok nyu-godt, kimért mozdulataikkal igen jó hatással vannak az idegenre s e mellett arcvonásaik, a rendszeren vörösesebarna haj és szakáll s az arc-szín igen hasonlók teszik őket a kaukazi fajhoz. A legnagyobb különbség az öltözetben és a haj-viseletben van. A koreaiak soha sem vágják le a hajukat és szakállukat; a legtöbb férfi a hom-lokán esomókba köti össze a haját, melyek egye-nesen állanak el a fejtől s a kalap alól is kilát-szanak. A fiatalok azonban rendszeren hosszú czopfort eresztenek le a hátukra, mint a kínaiak, s mivel ezek nem hordanak kalapot s szakálluk még nines, az idegenek leányoknak tartják őket. A hajtekereset a halánték mellett a koreaiaknál csak felesleges embereknek szabad viselniük; a míg nőteleneik, kötelesek legelő czopfokat hor-dani. A felesleges emberek társadalmilag mindig elsőbbségben részesülnek, s ezért minden koreai igyekszik minél korábban megházasodni, gyakar már 15—16 éves korában.

A nők, mint már mondtuk, valóságos rabszol-gák, kiknek csak az esküvő alatt s legfőlebb az után néhány hétig van emberhez méltó életük. Az előkelő nők csaknem soha sem láthatók az útezákon; szomorú életüket a ház négy fala kö-zött töltik el. Az útezákon találhatók nők kizáró-lag a köznép tagjai, vagy énekesnők és tánczo-snők. *Koreában* nines színház, vagy nyilvános mulatóhely s ezért az énekesnőket és tánczo-snőket, kik szigorú szabályok szerint és meghatározott árjegyzék alapján működnek, a vagy-nosabb koreaiak házukba vitetik. Maga a király is így tesz, s az udvari ebédeken, melyekre a kül-földi diplomátákat meghívják, rendszeren bajadé-rok is szórakoztatják a vendégeket, a midőn ze-nekar is működik közre gitárral, hárfával és fúvószerzőkkel. A zenekarok a királyt s más előkelőket az útra is elkísérik. A koreai zene nagyon különbözik a japáni és kínai zenétől; vannak különdalai, melyek a németekéhez ha-sonlítanak.

Az énekesnőkön és tánczosnőkön kívül, kiket óriási hajfonataikról s festett arcaikról könnyen meg lehet ismerni, vannak még az említett főbb útezákon mesemondók és büvészek is, kik rö-g-tönzött színek alatt mutogatják magukat, mint *Kairóban*, vagy *Damaszkusban*. Minél mulat-ságosabbak előadásai és büvészeik, annál több «cash» gyűl össze számukra a körülhor-dozott tányérokon.

Ez a «cash» jőformán az egyedüli készpénz

Koreában s meglehetősen rossz pénz. Középen keresztül lyukasított rézlemez, melyeket rendszeresen madzagra fűzve szoktak tartani. A kormány pár évvel ezelőtt ezüst pénzt is veretett, közepén kék zománcdiszszel, de ez sem felelt meg céljának s azért a réz «cash» mellett maradtak, sőt újabbabb többnyire vaslemezekből készítik az aprópénzt. Mily alkalmatlan pénz ez, megítélhetjük abból, hogy egy aranyforintra 3000 darab s egy krajczarra 30 darab jut belőle. Egy forint értékű pénz sulya körülbelül 3 kilónyi. Ezért egy számar alig vihet el 25—30 forintnyi készpénznél többet s Szoulban gyakori dolog a pénzállító teherkocsi.

POSTAGALAMBOK.

A postagalambokat eddig leginkább a hadviselés dolgaiban, nevezetesen körülzárt várakba, városokba vagy kikötőkbe küldendő sürgönyök továbbítására alkalmazták. Ily postaga-

Ezelőtt néhány hónappal Bostonból (Éjszak-Amerikában) egy hajón kilenc postagalambot vittek Londonba. Három hónapi tartózkodás után, — mely idő alatt a galambok házukat soha el nem hagyták, — szabadon bocsájtattak. Három galamb csakugyan át is jutott az oceánra. Egyik közülük hatod napra Bostonba tért vissza, a másikat New-York mellett, a harmadikat pedig az Alleghany hegységben találták meg. A két utóbbit ragadozó madarak üldöztették, a midőn társaiktól elmaradtak, de kétséget nem szenved, hogy a kilenc galamb együtt repült át az oceánra Amerikába. Az életben maradt három galambon, miután tőlük a farkukhoz erősített fényképezett leveleket elszedték, a kimerültség semmiféle jelei nem voltak észlelhetők. Társaikkal együtt a rendes időben vonultak vissza a galambházba és másnap reggel ép úgy megfürödtek a ház aljában lévő medencében, mint mások. Testi sulyukból szintén semmit sem vesztek. A kilenc postagalamb tulajdonosa Du Campier nyugalmazott tengerész-

tárgyak. Kétségtelen, hogy a nagyszerű lelet éveken át dolgot fog adni a tudósoknak.

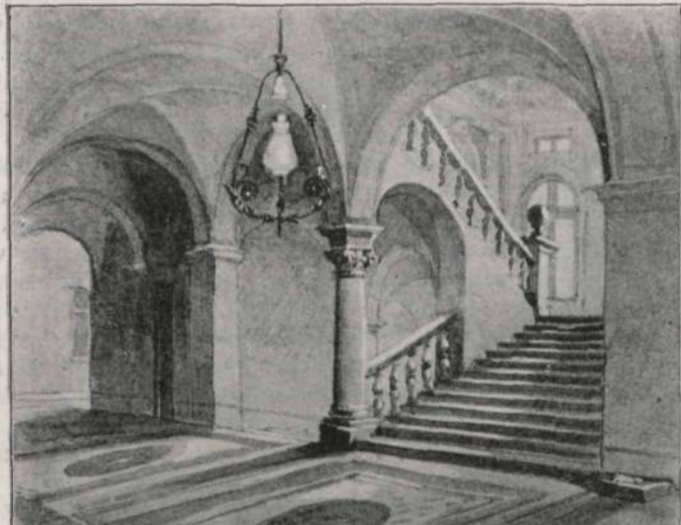
* **A hangyák szorgalmáról** bűmlatos tanúságot tesz egy újabban felfedezett alagút Dél-Amerikában, melyet tisztán hangyák készítettek, s 5 km. hosszú. Oly arányú munka ez, mintha az emberek a tenger alatt építenének alagutat London és New-York között.

* **A heljografot** nagy mértékben alkalmazzák az Egyesült-Államokban, főképp katonai jeladásokra. Egyes hegyesücsökről 100—150 kilométer távolságra képesek pontos jelzéseket közvetíteni.

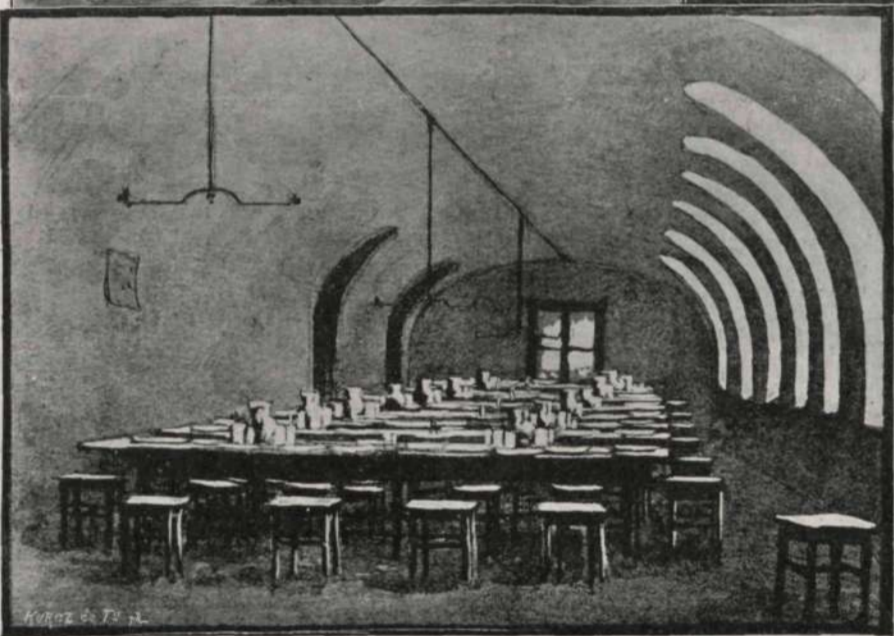
* **A táviratokat** Svédországban igen czélzerűen kapcsolják össze a telefontal oly módon, hogy a táviratozó a telefon-bérlőnek bérleti számát is meg-táviratozza; ebben az esetben a táviróhívást a táviratot azonnal telefon útján közli az illetővel s így a kihordásra szükséges időt és fáradságot megkímélik.

* **Az óriási teknősbékek** ma már szabadon csak a kis Aldabriszgeteken élnek az Indiai-óceánban, s bár törvény védi őket, ott is pusztulóban vannak. A Seychelli szigeteken azonban, Afrika keleti part-

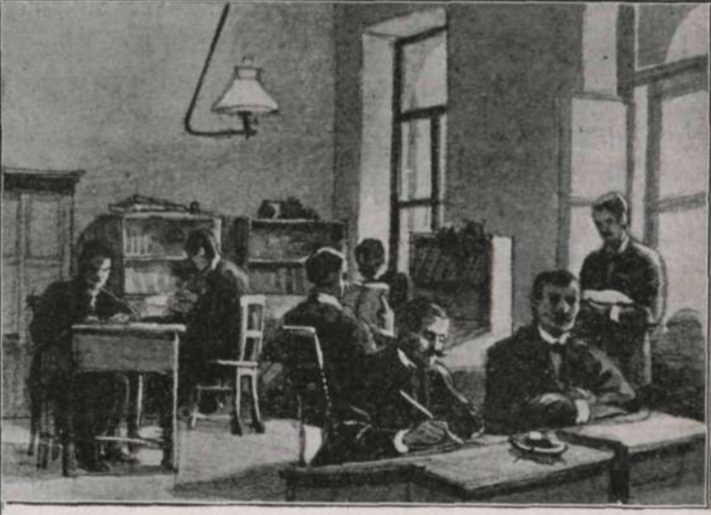
A LÉPCSŐHÁZ.

HÁLÓTEREM.

ÉTTEREM.

DOLGOZÓ-SZOBA.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET THEOLOGIAI FAKULTÁSÁNAK ÚJ ÉPÜLETE. — Dörre Tivadar rajza.

lamb-idomító telepek minden európai hadsereg nagyobb váraiban vannak, honnan az ország különféle részeibe indított galambok folyton gyakorlatban tartatnak. Legújabbban az olasz kormány oly postagalambokat idomított, melyek Szardínia és az olasz tengerpart közt rendes postaszolgálatot teljesítenek. Így aztán a cagliari kikötő egy részről Nápolyval, más részről Madalena szigete Rómával egyetlen vonalon össze van kötve a nélkül, hogy az óriási pénzbe kerülő tengeralatti villamos huzalokra szükség lenne. A 450 kilométernyi utat Cagliari-ból Nápolyba a galambok kilenc óra alatt teszik meg, Madalena szigetéről Rómába (270 kilométer) a galambok rendszeren 45 kilométernyi utat tesznek meg egy óra alatt. Miután a tengeren — különösen éjjel — rendes s állandó jelek az irányt nem mutatják és a postagalambok még a legnagyobb vivarban és szélvészen sem tértek el az iránytól, azt kell hinni, hogy a galamb ösztönzerűleg találja el a helyes irányt, melyen haladnia kell.

tiszt, ki a galambokkal Bostonból Londonba jött, nem fogadta el az óriási összegekre rugó fogadásokat, mivel — úgy mondá — biztos benne, hogy galambjai haza fognak érni, a mint ez csakugyan meg is történt.

EGYVELEG.

* **Nagyérdékű leltre** bukkant de Sarzec francia orientalista Kis-Azsiában, Fírgula város közelében. Nem kevesebb mint 30,000 feliratos agyagtáblát talált egy kiásított régi épületben, téglából épült, egyes szűk folyosókban egymásra halmozva, mintha az épület leváltár lett volna. A lelet tárgyai igen régiek, körülbelül a Krisztus előtti negyedik évezredből valók, tehát a bibliai ózónvíz előtti időből. Mintegy 4000 táblán a feliratokat el lehetett olvasni; nagyrészt vallásos tartalmuak, de vannak nagy számmal szerződéses és jegyzékes is; így Gudea király nyájainak jegyzéke. A gyűjteményt Konstantinápolyban közszemlére teszik ki. A táblák mellett vannak apró szobrok, pecsétek, vázák s más műipari

jai mellett, újabb mesterségesen tenyésztik őket ünnepi lakomák számára.

* **A telautografnak** nevezett Edison-féle új találmányt először a Chicagóban megjelenő «Times-Herald» lap alkalmazta oly módon, hogy egy esomó Clevelandban levő nevezetesség kéziratát közli, kik az új géppel írtak távolról a lap számára. A két város 490 angol mérföldnyire (körülbelül 800 km.) van egymástól.

* **Óriási gőzkalapácsok.** Midőn 1861-ben Krupp gyárában a százmászás gőzkalapácsot felállították, a legügyesebb gépészek kételkedtek annak gyakorlati haszna felől. Ma már sok nagyobb kalapács van. Magában a Krupp-féle gyárban van 60 tonnás, a St.-Chamondi gyárban 80 tonnás, a creuzoti Schneider-féle gyárban 100 s a pennsylvaniai Bethlehem-hármorban 125 tonnás kalapács. Vannak ezen kívül több helyen víznyomású kovácsprészek, melyeknek még nagyobb hatóerejük van.

* **Zebra-fogata** van Rothschild Walter bárónak Londonban. Hármásával vagy négyesével fogatja be őket. A kitanított állatok igen ügyesek és kitar-tók. A ritka fogat szépségével is hat.

MASCAGNI.

«Áhitom a pillanatot, mikor végtére Budapestén lehetek, hogy hallhassam a magyar zenét, mely mindenkor álma volt életemnek.» Ezek voltak a befejező sorai annak a felette meleg hangú táviratnak, melyvel Mascagni ide érkezett Káldy Gyulával, az opera igazgatójával, tudatta. Hogy milyen határtalan az ő lelkesedése minden iránt, a mi magyar, erről e lap olvasóinak már van tudomásuk. A «Vasárnapi Ujság» tavalyi 41-ik számában e sorok írója ugyanis elmondta azt a beszélgetést, melyet a livornói Giappone-szállóban a «Cavalleria» szerzőjével folytatott. Nem állhatom meg, hogy annak a beszélgetésnek legalább egy részletét, minthogy időszerű, újra el ne mondjam:

«Rendkívül örülök, hogy magyar emberrel ismerkedhettem meg; alig várom, hogy szép hazáját is megismerhessem. Mint egy gyermek, úgy örülök, hogy nem sokára ott lehetek az én szeretett magyarjaim között, bölcsőjénél annak a sok édes melódiának, melyet úgy hívnak, hogy magyar zene. Már gyermekkoromban sokat dűdögáltam az önk dalaikat, melyek valóságos zenei gyöngyök. Ohajtánám mielőbb látni Budapestet, melynek szépségéről annyi, de annyi sok szepet hallottam. Ott meghallgatnám egy darabom (Cavalleria) előadását, a mely előadást oly sokat dicsértek előttem; aztán kutatóm, gyűjtőm az önk dalaikat, melyeket invenció dolgában a legeredetibb ósrégi melódiáknak tartok, s ezt mint olasz merem állítani. Higye meg, kérem, nem szeretnek engemet annyira a magyarok, mint a menyire én szeretem őket s első sorban zenéjüket. Ünnepeknem, ha egy magyarral megismerkedhetem, de még nagyobb az örömem, ha egy újabb magyar nótához juthatok! . . . »

Mikorra e sorok napvilágot látnak, meggyőződhetett a maestro, hogy szeretik-e őt annyira a magyarok, mint ő a magyarokat. Sőt talán alkalma is volt megismerkedetni a mi szépséges nótáink legszebb hajtásaival, mert Káldy Gyula — ki a «régii magyar nóták» összegyűjtésével és kiadásával annyira lekötelezte nemcsak a magyarságot, de az egész zenevilágot, — bizonyára nem mulasztotta el megismertetni vele a mi nótáinkat, melyeknek ő úgyis nagy propagandát csinált. Még gondoltnak is milyen szép, hogy Mascagni révén világhírékké váljanak s mintegy szalonképekké legyenek ne csak a cigány, vagy a kintorna által interpretált csárdásoké, de a mi édes búbájú régi hallgatóink, tárogatóink is! Hátha még egy alkalmas magyar tárgyú librettó kaphatna! A mi dicső történeti alkalmak, a mi szépséges régi nótáink mivé lehetnének, mivé válhatnának a «Cavalleria» szerzőjének kezeiben! . . . Különb, hogy mennyire ohajtja a magyar zenét színpadra vinni, a legjobb bizonyítja Beppo «cigány szólója» a «L'Amico Fritz»-ben.

Mielőtt egy s más személyes értesülést elmondanánk a mi hirves vendégünknek s igaz jóakaró barátunkról, vessünk egy pillantást pályafutására, melynél érdekesebbet, regényesebbet, változatosabbat szinte képzelni is alig lehet. Az alig 30 éves mester atyja egy livornói jómódú pék volt. (Tehát nem szegény ember gyermeke, s nem is Cerignolában született, mint sok

életírója állítja.) Atyja ügyvédnek szánta, de ő nagy titokban, csak úgy lopva, beiratkozott a zeneakadémiába s azt szorgalmasabban látogatta, mint a jogi előadásokat. Volt is naddel-hadd, mikor a szigorú s a zene iránt épen nem fogékony apa ezt megtudta. De azért mégis vett neki egy öszeresnél egy ódon zongorát — 70 líráért, s a «Cavalleria» reménybeli szerzője ezután naphosszat ott ült zongorája mellett s játszott reggeltől estig, estétől éjjelig. Ekkor már esordultig megtelt a kisvárosi kaján szomszédság ürmopohara. Rátámadtak az öreg Mascagnira, hogy ha el nem hallgattatja fiát, a kiből úgy sem lesz több, mint egy vándorkomédiás, hát feljelen-tik éjjeli csendháborításért, a mit meg is tettek, s az engedékeny apa busás pénzbírsággal fizette meg fia zenei hajlandóságát. De erre már az ő türelmének fonala is szakadással fenyegetett, s ki tudja mit volna Pietróból, ha egy meenas gróf: Florstan de Larderel figyelme rája nem tere-lődik, ki őt a milánói konzervatóriumba adta be. Mascagni, bár nem sok hasznát vette a pártfo-gásnak, mégis, csupa hálaból, a grófnak ajánlotta a «Cavalleria» partitúráját. A milánói konzervatóriumba 1881-ben lépett

kivántam senkinek se kárát; de bizony-bizony be kell vallanom, ha őszinte akarok lenni, hogy épenséggel azzal a reménytel tápláltam magamat, hogy a mi hosszas vándorlásaink alatt majd csak meghűl vagy egyszer legalább egy kicsikét a mi első karmesterünk, hogy én aztán annál többet dirigálhassak. De ez a hunczut lefőzött, túljárt az eszemen, mert biz' ő kelme, már csak azért is, hogy engem a méreg annál jobban egyen, olyan egészséges maradt, mint a makk, s eleven, mint hal a vízben! . . . »

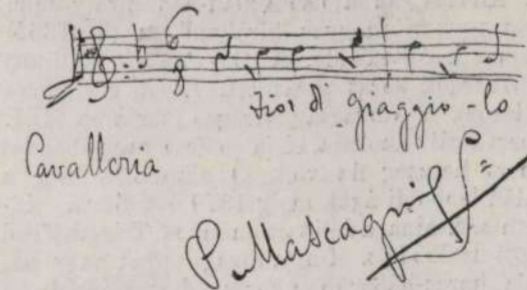
Derűs kedélyhangulata nem sokáig tartott. Bolognában Forli minden szó nélkül szelnek ereszté egész társulatát. Szégyenszemre Mascagninak is haza kellett mennie Livornóba. A rokonok, barátok, szomszédság, az egész kisvárosi népség érezte vele nehezét, hogy ki merészkedett kíváncsni az ő középszerű körülből, hogy a biztos ügyvédséget a bizonytalan vándor művészetet keserű kenyérével cserélte fel, elfordultak tőle végképen, s gúnynyal, boszantással kiüldözték szülei hajlékából is.

A ki nem próbálta, mily csapás odahagyni a biztos, meleg otthon s felcsereálni a rideg nagy világgal, elüldözve lenni szeretteitől, el a barátságatlan idegenbe: az nem tudja, mert nem is tudhatja felfogni s méltányolni azt, mit a «Cavalleria» szerzője átszenvedett testileg-lelkileg, erkölcsileg-anyagilag. Nagy beteg, alig néhány centesimóval vándoroltatott keresztülkaszul Itálián. Nápolyban, hova mint ideiglenes karmestert szerződtették, nagy beteg lett. Alig volt betevő falatja. Ekkor végpusztulástól mentette meg a társulatnak egy alig ismert segéd-színész, kinek megessett a szíve az Istentől s embertől elhagyott szégyény karmester sorsán. Éjjel-nappal kórágynál töltötte minden szabad idejét, s Mascagni — mint később többször emlegette — csupán csak a kis énekeső önfeláldozó ápolásának köszönhető, hogy életben maradt. Meg is hálálta egész szívéből, mert alig hogy felépült, — nőtul vette s hűségesen megosztotta vele nemcsak a nyomorúságot, hanem később a dicsőséget is. Legjobban jellemzi példabeszédszerű férji hűségét, hogy a két évvel ezelőtt tartott bécsi színészeti kiállítás alkalmából, mikor valóságos «Mascagni-láz»-től égett a császárváros, nyálabszámra kapta a maestro a «lettre d'amour»-okat minden rangú és rendű hölgyektől, — de mindez őt hidegen hagyta, egyet se méltatott válasza; neki csak egy nő volt a világon: az a kis nápolyi segéd-színésznőcske, a ki őt talán az éhhaláltól mentette meg, s kinek mindent köszönhet, egészségét, boldogságát és szerencsét.

Legújabb, livornói fényképe után.

MASCAGNI.

be — mint önéletrajzában ő maga beszéli, — de onnan alig három év letele után ki is lépett. Dicséretes őszinteséggel megvallja, hogy ennek sem nem a tanárok, sem nem a társai, kikkel mind igen jól volt, hanem egységűdül az ő nyughatatlan természete volt az oka, mely őt egy vándor színész-társasághoz hajtotta, hol másodkarmesteri állást töltött be. S itt átadjuk a szót neki. «Valami Forli nevű operette-direktorhoz szerződtem Cremonába, ki azon napokra, melyeken én dirigálék, napi 5 lírát ígért. Többé-kevésbé pontosan fizetett a jó öreg, csak hogy az volt a baj, hogy inkább kevésbé, mint többé pontosan. Ezt még csak elszíveltem volna valahogy, de az ambíció ördöge sehogy se hagyott a börtömben megélni.» Majd egészséges humorral így folytatja: «Soha sem voltam életemben irigy, s nem

A mézesbeteket bizony nagyon is gyakran megkeserítette a be-keköszöntő szükség. Mint-hogy a társulatnál nem volt biztos jövedelme, mert a karmesteri állás nem volt rendszeresítve, zenelevezkét volt kénytelen adni — 50 centesimóért óráját. Nem egyszer megessett vele, hogy mikor tanítás közben egy-egy felvillanó zenei gondolata támadt, s ő nem állhatta meg, hogy azt azonnal formába ne öntse, s ilyenkor tanítványáról egészen megfeledkezve, papirt kapott elő, hogy a «Turridu meghalt», vagy a «Lola» nyitányát leírja, s egyúttal el is játsza: rárvált a háznak nyárspolgári ura, hogy ne rontsa a zongorát az ő «haszontalan kalimpálásaival», hanem tegye azt, a miért fizetik, tanítsa a gyereket. Ilyen alkalmakkor, rögtönzések alakjában teremtette meg a «Cavalleria» partitúrájának java részét, míg jóval előbb konzervatórista korában az előadási órák alatt született meg a maga egészségében a «Ratelli».

Végre ütött a megváltás órája. Egy reggel arra ébredt, hogy híres ember lett. Ő maga ezt így írja le: «Azt a szép napot, melyet remény és csüggedés, bizalom és levertség között töltöttem el, mindig magam előtt látom, akár csak tegnap lett volna. A hatás, melyet a «Cavalleria» első előadása a constanzi színházban rám gyakorolt, oly hatalmas volt, hogy kénytelen voltam kérni, hogy a lámpákat csavarják le, midőn a szám-

talán kibívnának engednem kellett, mert a felém sugárzó óriási fény sugarát olyannak látszott nekem, mint valami pokol tüze, mely elnyelést fenyegetett...

Attól a percztől fogva, mikor Sonsogno titkára azzal a hírrel rotott be hozzá, hogy ugyanaz a «Cavalleria» nyerte meg az első díjat, a melyért néhány héttel azelőtt Ricordi a maestro minden rimánkodására sem akart egy fabatkát sem adni, kiderült végre az ég az ő feje fölött is. Kettőzött erővel látott munkához; hiszen nemcsak híres emberré lett egy csapásra, hanem gazdagga is. Egy nappal előbb egyetlen liracska sem volt a házuknál, s másnap már ezer lira tulajdonosa lett, mert Sonsogno ennyit küldött neki ütiköltéséül és előlegkép. Igen hasonlít az ő esete a mi feledhetetlen Tóth Edénkéhez, kinek Szigligeti küldött ütiköltést, hogy a fővárosba feljöjessen a «Falú rossza»-ért járó pályadíjat felvenni. Mascagni az ezer lirából magának csak a legszükségesebbre valót tartotta meg, a többit sietett jó szemmelene: feleségének átadni.

A «Cavalleria rusticana»-t nem sokára két újabb dalműve: az «L'Amico Fritz» s ezt a «Ranzauk» követte. Sajátos, hogy noha egy Hanslick e két utóbbi darabjának nem egy részletét szebbnek és jobbnak találta, mint akár a «Cavalleria» világhíri Intermezóját (melyről úgy ítélt, hogy «az intermezzo olyan fajta zenedarab, melynek lényege abból áll, hogy okvetetlen meg kell ismételni»: ezen újabb dalművei népszerűségben meg sem közelítik első darabját. Pedig ennek igen egyszerű oka van. Mascagni «Cavalleria»-jával korszerűt alkotott a zene történetében, hatalmas erével fenekestől felforgatván hagyományt, iskolát és sok más egyebet. A világ elvakítva ettől a nagy erőttől, nemcsak oly darabot várt tőle, mely a «Cavalleria»-t megközelítse, hanem a mely felül is múlja. Mi természetesebb, hogy ez majdnem lehetetlen! Mert újabb darabjai természetesen nem bírhatnak az újdonságnak azon ingerével, mint annak idején a «Cavalleria», mely új irányt jelölt, s a többi már ennek a nyomán jár. De öröndetes volna, ha a zenei világ sok hemzsegő közepersége akárcsak felényit produkálna tehetség dolgában, mint a «Cavalleria» szerzője gyöngébb darabjaival.

Néhány hónapja, hogy színre került «Ratcliffe», melyet a legjobb darabjának tart mint ezt előttem többször említettem. Csak a minap volt a «Silvano» első előadása, s most már javában dolgozik a Coppée «Passant»-jának megzenésítésén.

Mascagni sikerről sikerre, diadalról diadalra emelkedett, s most mint egész Európában ünnepezt zeneszerző jött hozzánk látogatába, ezzel a szóval lépve ki a pályaházba berobogott vonatból: «Hála Istennek, csak hogy a szépséges Budapestten lehetek, az én kedves magyarjaim között.»
Láng Menyhért.

A HABSBURGOK ŐSEINEK SIRBOLTJA.

A mint a Dráva mentén fölfelé haladó vasút Sziariát elhagyva Karinthia területére lép, mindjárt a határon túl Lavamünd állomástól északra felé, a hosszú láncolatú Kor alpesek alatt egy kies völgy nyílik, melyen a Lavant folyócska fut gyorsan le a Dráva felé, hogy annak zúgva, tájékozva rohanó vizével egyesüljön. A Lavant vadregényes völgye a folyó torkolatán felül mintegy 3 mérföldnyire egy kevéssé kitérű, töjásd katlaná szülecsdik, melyet szépsége és termékenysége miatt «Karinthia paradicsomának» neveznek. Ebben a kertzerű völgyzszakaszban egy alig hatvan házból álló s mintegy hatszáz lélektől lakott kis mezővároska fésszel, St. Paul, szerényen vonulva meg egy magános hegycsúcs tővében, melynek egész hátát egyetlen épületesoport, egy nagyszabású *benzés* kolostor foglalja el.

A várszerű hatalmas épület fehérítő magas falai és karsú tornyai messze állatszanak a völgy mentén s megragadó látványt tünnek föl az ide érkező útas előtt, ki csak csodálkozás szüntével veszi észre mellette magát a kis helységet.

A st.-pauli *benzés* kolostort Engelbert lavantali gróf alapította, saját családja várkastélyát alakítván át renhdházzá. A kolostor mintegy

nyolcezsáz éves múlta tekinthet vissza, mely nagy idő lefolyása alatt sok viszontagságon ment keresztül. Egyszer pusztító hadak dúlták föl, mások tűz emészette meg nagy részét; egyszer kapzsiság áldozatává lett, mások (II. József alatt) a kormányzasi politika tette semmivé, elszedvén javait s elűzvének lakóit. Majd 1809-ben, Ferenc császár kegyelméből, újra föléledt s ha egykori gazdagságát és hatalmát el nem érte is többé, de ma mégis legtekitélyesebb és legdúsabban ellátott szerzetesháza Karinthiának.

A kolostor épülete kezdetben négyszögletű volt tervezve, de csak három oldala épülhetett föl s az is többszöri átalakításon s megújításon ment keresztül; a nyugedi (keleti) oldal ma is nyitott, csupán alól van beszegve kamarákkal és gazdasági épületekkel. A két főszárny és a nyugati homlokat közén van a Szent Pál templom, mely egy régibb, még a XI. században keletkezett hasonló nevű templom romjain épült s inkább gazdag fölszereléséről, mint építészeti kiválóságáról nevezetes.

A zárda lakói részint tanítással foglalkoznak, a mennyiben egy benlakásos algymnasiumot tartanak fenn, részint gazdálkodást folytatnak terjedelmes birtokukon és marburgi szőlőikben, melyeket mind e század elején, az «újja alapításkor» kaptak.

Ez újjaalapításkor a szertez egyebek mellett a templom alatti sirboltot is megújította, kibővítette s háálából a Habsburgok azon őseinek nyugvóhelyeül ajánlotta föl, a kiknek földi maradványai hajdan Königsfeldenben (Aargau) s részben Baselben voltak eltakarítva, majd pedig Baden hercegség St.-Blasien kolostorába vitették át. Ez a kolostor 1807-ben eltöröltétvén, szertezes lakói St.-Paulba költöztek s egyszersmind Ferenc császár és a badeni nagyherceg beleegyezésével a régi Habsburgok koporsóit is oda szállították át. Azóta itt nyugszanak: Gertrud királyné, I. Rudolf első neje, a mai osztrák-magyar uralkodóház özanyja, ki a hatalmas Zollern-Hohenberg (sváb) grófi családból származott. Meghalt 1281-ben 56 éves korában, házasságának 36. évében. Agnes (Izabella), ugyancsak I. Rudolfnak második neje, IV. Ottó leánya. Ennek nem voltak gyermekei, míg Gertrud 8 leány és 4 fiú magzattal ajándékozta meg férjét. E tizenkét gyermek közül két fiú nyugszik a st.-pauli sirboltban: Károly, ki még kis korában (1276) halt meg, és Hartmann, ki tizennyolc éves korában (1289) egy csónakázás alkalmával a Rajnába fült. Itt van továbbá I. Rudolf családjából legidősb fiának, a gyilkos kéztől kimúlt I. Albertnek a neje, Erzsébet, karinthiai hercegnő (megh. 1313), s hat fia közül Lipót (a «dicső» Glorwürdig; megh. 1326) és Henrik (a «barátságos»; megh. 1327), amaz nejevel, Erzsébet savoyai grófnővel és leányával, Katalinnal, emez nejevel, Erzsébet virnenburgi grófnővel. I. Albert leányai közül Jutta, Lajos öttingeni gr. neje (+1328), Erzsébet. IV. Frigyes lothringeni herceg neje (megh. 1352), és Agnes, III. András, az utolsó Árpád-házi király neje, tehát egykori magyar királyné (megh. 1364) tetemei kerültek ide. A St.-Paulba szállított Habsburgok sorát sorát III. Lipót, a «nyers» (Biderbe), a «lovagság virága» zárja be. Ez I. Albert király unokája, II. (a «böles» vagy «béna») Albert herceg fia volt. Ő alapította meg a család leopoldi ágát, mely 1379 óta Stiria, Karinthia, Krajna, a déli tartományok, Trieszt, Tirol fölött uralkodott. Mint a lovagi tettek nagy barátja, harc-háborúban kereste dicsőségét, de ott találta halálát is 1386-ban Sempachnál.

A st.-pauli csöndes sirboltot meg-meglátogatják az uralkodóház tagjai. Így nem régiben, a múlt augusztus hó 11-én megfordult ott László főherceg is. Ez volt az élte tavaszán oly szerencsétlen véget ért főhercegnek utolsó *tanulmányútja*, melyet ősei hamvainak meglátogatására is felhasználta. A szerzetesek ünnepiesen fogadták a katonai nevelőt, Himmell alezredes kíséretében érkezett fejedelmi ifjat, ki ártatlan szívének egész meghatottságával rótta le a kegyeletét elődeinek sok százados hamvainál.

A st.-pauli templomban két sirbolt van: egyik az alapító családé, a főoltár alatt; a másik a Habsburgok nyugvóhelye, melyet a holttestek átköltöztetése alkalmával a templom keresztvonala alatt építettek. E fölött emelték

azt a vörös márvány síremléket, mely az alapító család síremlékével átellenben van a templom falához ragasztva, s melyet lapunk jelen száma képen is bemutat.

A TELJES MAGYAR TÖRVÉNYTÁR MILLENIUMI EMLÉKKIADÁSA.

Corpus Juris Hungarici 1000—1895.

Kiadja a Franklin-Társulat Budapestben.

Jogi irodalmunkban nagybecsű alkotás az, melylyel a *Franklin-Társulat* a millenium alkalmából a nemzet elé lép.

Válltette készül az egész Magyarország jubiláris esztendőjének, a *milleniumnak* megünneplésére.

Mindenki tehetsége javával óhajt hozzájárulni a honalapítás ezredik évfordulójának méltó megörökítéséhez, hogy az 1896-ik esztendő ne csak pusztá évszám legyen a történetben, hanem egyszersmind határköve a magyar nemzet anyagi és szellemi fejlődésének.

Minden esetre első és legfőbb érdekünk az, hogy Magyarország politikai és jogi multjának képét lássuk meg mi magunk és lássa meg általunk a külföld a millenárius esztendő valamely örökbecsű alkotásában.

És mi örökítheti meg leghívebben Magyarországot ezeréves multjának politikai, köz- és magánjogi történetét? Melyek azok az alkotások, a melyek úgyszólván apáról fiúra öröklődnek, s mint valami tömör vaslánc szemei kötik a mai Magyarországot fennállásának első éveivel?

Azt az utat, a melyet nemzetünk a honfoglalás óta mind a mai napig megtett, nyomról nyomra, évtizedről-évtizedre jelzik azok a *törvények*, a melyeket a magyar országgyűlés kilenczszáz év alatt koronás királyával egyetértve hozott.

És valóban alig lehetne Magyarország állami életének folytonosságát marandóbb művel igazolni, mint *törvényeink együttes, teljes kiadásával*.

Semmiféle határjelző nem szabhatja meg jobban a második ezredév küszöbén álló nemzetnek az inentül követendő útírányt, mint annak a nemzetnek corpus jurisa, mely letéteményese nemzedékek, emberöltők és századok gondolkodásának és tevékenységének, szívének és eszének, melyet bátran elnevezhetünk a nemzet élő lelkiismeretének.

Ha tehát a millenárius esztendő alkalmából egy megszüllődött, megújított nemzet fejlődésének történetét akarjuk feltüntetni; hogy a multat megismerjük s belőle egyszersmind tanulságot merítsünk a jövőre nézve, akkor legtermészetesebb eszmének tetszik — *Magyarország összes, a legrégebbi időktől a mai napig alkotott törvényeinek egységes kiadása*.

Efféle nagyszabású és minden időkre szóló munka nem jelent még meg magyar nyelven. Mert bár az egyes törvények, különösen az újabbak, több és sokféle kiadást értek meg — *így egybefoglalva a szerves, áttekinthető, könnyen kezelhető gyűjteményben nincs még egyetlen nemzetünk corpus jurisa*.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézete a millenárius esztendő alkalmából e «Corpus Juris» kiadása által akarja szaporítani a marandó becű milleniumi alkotásokat, oda törekedvén, hogy ez a kiadványa milleniumi *emlékmű* legyen a szó igaz értelmében.

E vállalat alig szorúl bővebb ajánlásra. A mellett, hogy a jogtörténeti munkálkodás céljaira régen érzett hiányt pótol, olyan gyakorlati becű munkával gazdagítja a magyar irodalmat, a mely nélkül hiányos minden könyvtár.

E *Törvénytár* célját és nagy fontosságát már czíme is megmagyarázza. A gyűjtemény a magyar királyság fennállása óta hozott *összes törvényeket* tartalmazza, alkotásuknak *időbeli sorrendjében*. Minden törvényezik s ennek minden szakasza, sőt minden egyes mondatát mellett azonban az olvasó azonnal feltalálja annak jelzését, vajjon az érvényben van-e még? s ha nem: mely későbbi jogszabály (törvény vagy annak valamely szakasza stb.) módosítja azt, vagy helyezi hatályon kívül, úgy, hogy a törvényeink megalkotta minden egyes jogintézménynek fejlődése — keletkezésétől a mai napig —

a legszigorubb tudományos bírálaton alapuló adatok segítségével van feltüntetve. Az egész gyűjteményre kiterjedő *tárgymutató* pedig úgy lesz szerkesztve, hogy az valószággal a magyar jog történelmi és közhasználati lexiikonját fogja képezni.

E gyűjtemény értéke messze meghaladja azokét, melyekben törvényeink szakszerűen csoportosítva foglalják.

Merte gyűjtemény minden *kihirdetett magyartörvényt* magában foglal, olyképen, hogy azok, melyek hatályukat veszítették, ennek pontos megjelölésével, az időbeli sorrend egymásutánjában közöltenek, úgy, hogy a kutató is könnyen reátalál minden, a gyakorlat emberére nézve már értéketlenülé vált törvényünkre is. Felőllel a gyűjtemény *Erdély külön törvényhozását* is, mely ez alkalmából először kerül a maga teljességében a magyar közönség kezébe. A mellett gond fordítottat az 1868 óta alkotott *horvát-szlavon autonom törvényekre*, melyek eddigéle úgyszólván teljesen ismeretlenek a magyar jogászközönség előtt. Az 1832-ig alkotott *törvényeknek hiteles latin szövege* mellé eredeti *magyar fordítást* csatol és ezen köz- és magánjogunk szempontjából oly nagyszabású régi törvényeinkhez is egészen a jelenkorig terjedő utalásokat fűz a szerkesztőség, úgy, hogy itt is minden egyes jogintézményünknek történelmi fejlődése első pillanatra felismerhető, áttekinthető és a legkisebb fáradság nélkül a mai napig levezethető.

ŐSZI KALAP.

SZÍNHÁZI RUHA.

ŐSZI KALAP.

pedig *Tóth Lőrincz* nyug. kuriai tanácselnök és *Csikó Kálmán* műegyetemi tanár fordították. Az egész *Törvénytár szerkesztését* dr. *Márkus Deszö* kir. törvényszéki bíró vállalta el, a kit eddigi irodalmi munkássága teljesen illetékessé tesz e nagy vállalat szerkesztésére.

A *Törvénytár* nagy 8-rét alakban, finom, meg nem sárguló papíron, szép, könnyen olvasható betűkkel nyomtatva fog megjelenni. Az érvényben lévő törvények nagyobb szedéssel, az érvényben nem lévők és az évi költségvetések apróbb betűkkel. Az ily nagy műveknél felmerülő legnagyobb nehézséget, a nyomdailag legegyszerűbb beosztást úgy intézi el a kiadó társulat, hogy a mintegy 45 milliónyi betűanyagot mintegy 600 íven nyomtatja le oly külön e célra készített betűkkel, melyek a szemnek nagyoknak tetszenek és könnyen olvashatók.

Streeter londoni ékszerész az utolsó údvari bemutatások alkalmával 6 ezer font sterling ára legyeket adott el.

Az itt-ott már előkerült őszi nemez kalapokon a fekete, vagy ennél sokkal ritkább szürke struczto-bokrétaát gyémántesatok vagy pillangó alakú gyémánttűk tartják össze. A kalapok az idén is leginkább a Rembrandt vagy Marguerite formát mutatják s alig hiszszük, hogy az Angliában annyira kedvelt szürk karimájú kalap a kontinensen divatba jöhetne. Téliire, különösen korcsolyázásra vagy koscsizásra az Oroszországból származó, csinos prémes

Az egymással rokon tartalmu törvények közt a kapcsolatot szintén folytonos és a — használó kényelmére — többször ismételt utalásokkal jelezni a gyűjtemény. Azonfelül a törvényezikkek egyes szakaszainak egymásra való vonatkozását is folytonosan jelezi, úgy, hogy lehetővé van téve, hogy a gyűjtemény használója a valamely törvénnyel szabályozott jogi kérdésre azonnal teljes, minden irányban kielégítő, a kérdés minden oldalát megvilágító, hitelesen tájékoztató választ kapjon.

E gyűjtemény teljességével, tudományos bírálat megállapított szövegével, a jogásznak szánt bő jegyzeteivel és utalásaival, áttekinthetőségével, megbizhatóságával és egyéb szembetűnő előnyeivel akár nélkülözhetlenné válni. A törvényeket pusztán időrendben föl sorolój gyűjteményeknél a legképezetebbb, de a törvények valamelyik részében kevésbé jártas jogászsall is megeshetik, hogy egy már régóta hatályát veszett törvényre vagy törvényszakaszra hivatkozik, a mi sokszor helyrehozhatatlan hátránnyal járhat egybekötve.

A Corpus Jurisban foglalt latin nyelvű törvények fordítását a kiválóan hívatott szakférjak végzik, és pedig az Árpád kori törvényeket *Nagy Gyula* orsz. levéltárnok; a Róbert Károlytól III. Ferdinándig alkotott törvényeket, valamint a Verbőczy Hármas Könyvét, továbbá Erdély külön törvényeit *Óváry Kelemen* és *Kolosváry Sándor* egyetemi tanárok; az I. Lipótól I. Ferenczig (1830) alkotottakat

DIVATTUDÓSÍTÁS.

Páris, 1895. okt. 25.

A rendkívül szép s meleg időjárás multával az ügynevezett nyári évad is véget ért s a vidékről, vagy fűrdőből, a városba visszatérő hölgyvilág most már az őszi és téli divat dolgáival foglalkozik. Egyelőre csak az őszi ruhák, felöltők, kabátok és kalapok jöhetnek kérdésbe, mire nézve a divat már határozott irányt mutat. Őszi sétaruhákra leginkább tömött angol gyapjú-szövetek a divatosak, még pedig vörös-fehér, kék-feketé, zöld-feketé tarka színaranylakokban. Tisztán fekete kelmékben csak nagy koczkás, vagy egyéb formájú mintákat látunk. A kelmék minden tömöttégük mellett elég puhák, mint ezt a bőrdőzései szoknya szabása kívánja. A hidegebb időjárás beálltával egyszínű francia vagy belga posztók fognak napirendre kerülni, habár ezek iránt irányadó körökben azért nem érdeklődnek, mivel a posztó ruha nagyon is «népszerűvé» vált. A ruhák szabását tekintve, valami feltűnő változás alig várható. Harangalakú, bő redőzetű szoknyák, a könyökig szűk, azontúl mére-

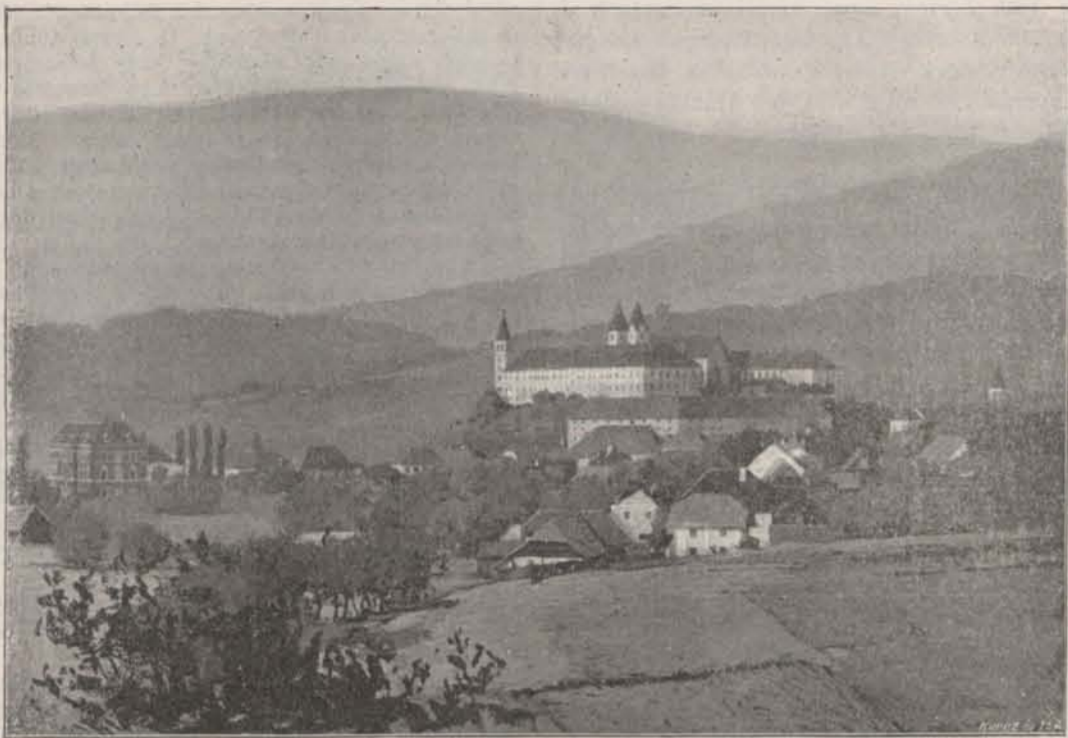
sékelt bőségű újjak, nyakig érő, teljesen zárt derekú és gallér lesznek a divatosak. Diszitésiú többnyire hasonló színű selyembársony vagy selyemparaszómant szolgál, az estélyi vagy fogadóterembe való öltözetek kivételével, melyeknél a brüsszeli fekete csipke nélkülözhetetlen. Nagyon csinosak és nem kevésbé divatosak a széles bársonyszalagból készült övek jókora nagyságú csokrokkal, melyek a derek felső részén is alkalmazottak. Legújában derekig érő bársony gallérokat láttunk, melyek világos színű selyem csuhával. Ezen csinos ruhadarab egyelőre a nehezebb felöltőt, vagy pedig a posztót kabátok pótolja és leginkább nehéz fekete, sötétzöld, vagy sötétkék angol bársonyból készül. Belsőül hasonló világos színű nehéz selyem szolgál. A gallért gombok helyett drágakövekkel kirakott kettős csat tartja össze. Drágakövekről lévén szó, föl kell említenem, hogy a divat hölgyei az eddigi szokással ellentétben minden alkalommal ékszerrel viselnek. Míthogy nappal még a leggyesebben utánzótt gyémánt vagy smaragd ékszer is legott föl lehet ismerni, önként értendő, hogy efféle készítményekről szó sem lehet.

Streeter londoni ékszerész az utolsó údvari bemutatások alkalmával 6 ezer font sterling ára legyeket adott el.

Az itt-ott már előkerült őszi nemez kalapokon a fekete, vagy ennél sokkal ritkább szürke struczto-bokrétaát gyémántesatok vagy pillangó alakú gyémánttűk tartják össze. A kalapok az idén is leginkább a Rembrandt vagy Marguerite formát mutatják s alig hiszszük, hogy az Angliában annyira kedvelt szürk karimájú kalap a kontinensen divatba jöhetne. Téliire, különösen korcsolyázásra vagy koscsizásra az Oroszországból származó, csinos prémes

ŐSZI KALAP.

ST.-PAUL ÉS KOLOSTORA KARINTHIÁBAN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Mikszáth Kálmán új könyve. A Légrady-testvéreknél díszes kiállításban, 297 lapnyi kötetben jelent meg Mikszáth Kálmán új regénye; *Beszterce ostroma*. (Egy különöz ember története.) Lapunk mai száma bő kivonatan ismerteti a könyvet, s mutatványokat is közöl gazdag illusztrációiból. Mühlbeck Károly látta el igen sok rajzzal az érdekes könyvet, nagyobb képekkel, jellemző apróságokkal, kezdő és befejező vignettekkel. A könyv díszét a színes nyomású címkép is emeli. A kiadó czégy oly választékos izléssel bocsátotta közre a népszerű író új művét, hogy ünnepi ajándéknál is alkalmas lehessen. Ára 5 frt, díszkötésben 6 frt 50 kr.

A történelmi társulat kiadványai. A magyar történelmi társulat kiadásában *Felolvasás* címen új vállalat indult meg, melynek első füzetét Káldy Gyulának a télen tartott becses felolvasását közli az 1821—1861-ből való történelmi énekekről és indulókról. Káldy Gyula, a régi történelmi énekeknek hivott kutatója, a ki lelkes buzgalommal ezen a téren nagy érdemeket szerzett, vonzóan adja elő az énekek keletkezését, fölémlíti a változatokat s zenei szempontból is érdekes megjegyzéseket tesz. A különféle indulók, a Kossuth-nóta és a *Talpra magyar* keletkezése, a mellékelt énekek, a melyek között eredetileg tót és német darabokat is találunk, minden zenekedvelőt bizonyosan érdekelnek. A füzet ára 30 krajczár. A társulat tagjai 20 krajczárért kapják. — A *gr. Teleki-család oklevéltárának* két első kötete is most jelent meg a társulat kiadásában. A Teleki-család áldozatkészsége is támogatja e historiai kútfők közreadását. A két kötet az 1206—1526 években kelt leveleket adja, s különösen Erdélyre vonatkozó adatokat szolgáltatnak. *Barabás* Samu országos levéltári fogalmazó rendezte sajtó alá. Számos czimer és pecsét rajza is emeli a könyvet. Az egész munka hat kötetre van tervezve. A két kötet ára 6 frt.

Beöthy Zsolt életrajza foglalja el a dr. Körösi László szerkesztésében megjelenő *Korrajzok* című vállalat legújabb kötetét. A vállalat a politika, irodalom, művészet, általában a közélet jeleségeinek életét és működését ismerteti. Beöthy Zsolt sokoldalú munkásságának méltatása 200 oldalra terjedő kötetet tölt be. Körösi nyomról-nyomra követi Beöthy életét, irodalmi működését (melyből nemcsak nagyobb műveivel, hanem egyes dolgozataival, elbeszéléseivel is részletesen foglalkozik), szépirodalmi, kritikai, irodalomtörténeti munkásságát, tanügyi szereplését, egyetemi tanári pályáját. A vállalatból havonként két szám jelenik meg, s 30 füzetre 5 frttal lehet előfizetni: Budapest, Andrassy-út 25. sz. a.

Régi harag, regény, írta Ohnet György, fordította Fái Béla. Megjelent a Singer és Wolfner-féle *Egyetemes regénytár* legújabb két kötete gyanánt. Az ismert francia író egyik vonzó műve, melynek hőse egy öreg kisasszony haragja oly férfi ellen, a kit szeret még mindig, a ki őt nem akarja nőül venni. E körül egy fiatal szerelmes pár idillje forog. A piros vászonba kötött két kötet ára 1 frt.

A nő és a szociálizmus, a nő a multban, jelenben és jövőben. *Bebelnek*, a német szociálista párt ismert vezetőjének ezt a munkáját, mely eredetiben huszonöt kiadást ért meg, magyarra is lefordította *«több elvtárs»* és füzetenként jelenik meg a *«Gutenberg»* budapesti könyvnyomdában. Az első füzet (48 lap) most hagyta el a sajtót; ára 15 kr.

A nemzeti színházban október 25-ikén került színre *«A Zách család»* 4 felvonásos történelmi dráma, melynek szerzője *Abonyi Árpád*, az ifjabb írói nemzedék tagja, ki elbeszéléseiben drámai erőről sokszor tett tanuságot s pár évvel ezelőtt *«Nehéz sebek»* című színművel a nemzeti színpadon is kísérletet tett. Most pedig a magyar történelmet költők, írók által annyiszor feldolgozott tragikus epizódját, Zách Klára történetét választotta ki, hogy törekvő becsüségét szolgálja vele. Szépen hangzó versekben írta meg, és elég talentummal, de még nem kész erővel. Sokféle anyagból igyekezett összehozni a dráma cselekvényét, mely alapjában már erőltetett, s a szerzőnek ugyancsak birkóznia kellett, hogy formát adjon neki és elfogadhatóvá tegye. Ügyességét, tehetségét a közönség szívesen elismerte és méltányolta.

Róbert Károly visegrádi udvarában sok az olasz és idegen, kik nem valami jó hírnék örvendnek. Demaga a magyarság egyik főembere, Zách Felician sem jobb nálok. Ravasz, hasznos és cselszövő. Leányának, Klárának, figyelmét ő irányozza Kázmér hercegre, kire a lengyel korona vár. Kázmér herceg ellenben derék ifjú, ki igazán szereti Klárát. De Klára a királyné kedvence, Fonseca lovag iránt gyűl lángra; atya tanácsát is követi annyiban, hogy kaczerkodik Kázmérral. Zách Felician aztán el-megy saját lázadó fiát levérni, hogy e tetteivel is bizonyítsa a király iránti hűségét. A harcban el is esik fia. Klára Visegrádon marad a királynénál, ki féltékeny rá, s előkészíti Klára bukását. A leány ugyanis megtudja, hogy Fonseca már nős; maga az olasz lovag mondja meg ezt neki, s örökre el akarja hagyni az udvart. A királyné féltékenysége még nagyobb lesz és Kázmér herceg kezébe juttatja Klára szobájának kulcsát. A többit ismerjük a történetből. Az utolsó felvonásban Zách Felician is visszaérkezik, ki nem csupán fiát veszítette el, hanem immár leányát is. Kardjával támad Klárára, de megakadályozták, s ekkor fordul a királyné és a király ellen. A darab egyik hibája, hogy a rokonszenvek eltévesztett helyen érvényesülnek; így a csábító Kázmér sokkal rokonszenvesebb, mint Klára. A közönség többször kitapsolta a szerzőt és a szereplőket. A jó előadás főbb részesői voltak: Paulayné (a királyné), Cs. Alszeghi Irma (Klára), Császár (Fonseca), Mihályfi (Kázmér), *Bercsényi* (a király), Szaocsvay (Zách).

A *«Parasztbecsület»* századik előadása. Az operaszínházban október 30-ikán került színre *Mascagni* *«Parasztbecsület»* című operája, mely szerzőjének oly gyorsan szerzett európai hírnevet. Operaszínházunk mindjárt az olaszországi sikerek után adatta elő a dalművet, és itteni diadala is hozzájárult, hogy föl hívja rá a többi színházak figyelmét. A szerző a századik előadásra személye-

sen eljött Budapestre, hol most a művészi körök ünnepelt vendége, Okt. 28-ikán éjjel érkezett meg, s másnap délben darbjának próbáját maga vezette. *Káldy Gyula* igazgató fogadta s bemutatta a személynéket. *Mascagni* nagy hévvel dirigálta a próbát s igen meg volt elégedve a közreműködőkkel és a zenekarral. Az okt. 30-iki századik előadásra jó előre elkapdosták a jegyeket, s annyian nem juthattak be a színházba, hogy az előadást nov. 3-ikán megisméltik. Akkor is *Mascagni* vezeti a zenekart. A jubiláris darab mellett a *«Hunyadi László»* nyitányát és a *«Vióra»* magyar balletet adják.

Október 30-ikán fényes közönség foglalta el a színház minden részét. *Mascagni* hét óra után jelent meg a karnagy emelvényen, a közönség tapsai közt, a zenekar pedig koszorút nyújtott át. A szerző több tekintetben másképp vezette a zenekart, mint eddig; némely részeknél sebesebb, másoknál lassabb tempót vett; az első kart a színpad mögött énekeltek. A kitűnő zenekar nagy művészettel játszott s az énekesek fel voltak villanyozva. A szerző jeles karnagynak bizonyult. Az előadás hosszabban tartott, mint rendszeren, a gyakori ismétlések és lassabb tempók következtében. Az összes szereplők beillettek az ünnepélyes előadásba. A megerősített kar igazán remekelt. Az operát a *«Csárdás»* ballet követte.

Előadás után lakoma volt *Mascagni* tiszteletére az *«István főherceg»* fogadóban. A zenésztársulat, a színházi körök gyűltek itt össze. A pohárköszöntők sorát *Hubay Jenő* nyitotta meg és a magyar zeneszerzők nevében üdvözölte *Mascagni*t. B. *Nopcsa Elek* intendáns viszont *Hubayra*, mint a magyar zene-művészkör elnöke irított poharát, kívánva, hogy *Hubay «Cremonai hegedűs»* operája oly sikert arasson, mint a *«Parasztbecsület»*. *Szencsényi Miklós* a közoktatásügyi miniszter nevében köszöntötte föl az ünnepelt mestert, a kit aztán *Káldy igazgató* olaszul üdvözölt, s érdekes visszaemlékezéseket mondott a Magyarországon járt jeles zenészekről, kik magyar motívumokat vittek magukkal s később átültették a világirodalomba. Reméli, hogy *Mascagni*, a ki kijelentette előtte, hogy az olasz zenén kívül a magyart becsüli legtovább, szintén visz magával magyar zenei emléket, melyet aztán az ő remek át dolgozásában hallunk meg. *Mascagni* szólott ezután, engedelmel kérve, hogy olaszul beszélhessen, mert magyarul csak érezni tud. Megköszönte mindazok fáradozásait, kik a mai est sikeréhez járultak. Művét ily kitűnő előadásban Európában még nem látta. Köszönetet mondott a zenekarnak és az énekkaroknak, melyek fölülmúlták minden várakozását, végül *«Evíva l'Ungheria»* fölkiáltással fejezte be szavait. Megjeleneztek az udvarias nyilatkozatot, aztán tovább folytak a felköszöntők.

Magyar opera Prágában. A prágai német színházban okt. 26-ikán *Erkel Ferencz «Hunyadi László»* operája került színre abból az alkalomból, hogy *Szilágyi Arabella*, ki a budapesti operaszínházról a legközelebbi napokban vált meg, mutatta be magát. A művész Szilágyi Erzsébetet énekelte, a zenekart is magyar művész, *Erkel Sándor* vezette. A híres magyar dalmű fényes kiállítással került színre, s a közönség nagy tetszéssel fogadta. *Erkel Sándor* nemzetiszín szalagos koszorút is kapott.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémiát okt. 28-ikán összes ülést tartott b. *Eötvös Loránd* elnöklése alatt.

Ilosvay Lajos 1. tag emlékszerződét olvasott föl *Nendtvich Károly* természetudományokról, ki a műegyetemen mint a khémia tanára működött 1870-ig s kinek elhunytja után e fontos tanszékre a fölolvás nevezetett ki.

A jeles emlékszerződés az 1811-ben született *Nendtvich* élete folyamának tüzetes vázolója mellett főleg annak kimutatásával foglalkozott, hogy mit és milyen sikerrel tett *Nendtvich* a hazai tudományosság érdekében tanári széknél és irodalmi munkásságával. Élénk színekkel jellemezte a harminces és negyvenes évek tudományos állapotait, kiemelve, hogy abban a korban, mikor a khémia magyar úttörője fölépelt, valóságos küzdelemre volt szükség, hogy a tudományt mivelhesse. *Nendtvich* volt az első nálunk, a ki a gazdaságilag értékesíthető testek megvizsgálását mintegy dívatba hozta. Khémiai műnyelv a magyarban nem volt. S mint annak idején *Bugát Pál* az orvosi technikus terminusokat állította össze: úgy *Nendtvich* a vegytani nomenklaturát hozta be. Mindkét úttörő vállalkozás eredménye mai nap természetesen már elavult, de a buzgólkodók érdeme azért elvitathatatlan. Az első magyar khémiai tankönyveket is *Nendtvich* írta s az első s szakbeli magyar nyelvű előadásokat is ő tartotta 1843—47 között. Buzgalomában nem elégedett meg azzal, hogy csak a műegyetemen oktasson az ifjakat az általa kedvelt tudományban, hanem

ismereteit a nagyközönség hasznára is értékesíteni igyekezett; azért a *Kossuth Lajos* által alapított budapesti iparegyesületben is népszerű előadásokat tartott a vegytanból. 1848-ban az akkori magyar kormány megbízásából az egyetemen a hadi tudományok kurzusán a vegytant adta elő. 1857-ben az újjáalakult *József-műegyetemen* lett a khémia rendes tanára s itt működött 1870-ig. *Ilosvay* részletesen ismerteti a tanszéken és az irodalom terén kifejtett működését s különösen khémiai munkáit méltatta. A szépen kidolgozott emlékszerződés megjeleneztek.

Szily Kálmán főtitkár adta elő ezután a jelenbeni valókát, legmelegebben méltatva az elhunyt *Szarvas Gábor* érdemeit. November 3-án délelőtt 10 órakor lesz az akadémia *Széchenyi-ünnep*e. Ez alkalomból *Lipthay Sándor* 1. tag tart felolvasást gróf *Széchenyi István* műszaki alkotásairól.

A *Kisfaludy-társaság* okt. 30-iki ülése alkalomból az akadémia első emeleti fölolvásóteremének bejáratánál fehér karszalagot viselő rendezők (egyetemi ifjak) fogadták a nagy számmal oda seregülő közönséget. Ezzel az újítással a társaság főtitkára, *Beöthy Zsolt*, azért tett kísérletet, hogy az üléseket látogató közönség mennél nagyobb rendben juthasson helyekhez a sokaság befogadására nem eléggé tágas fölolvásó-teremben. Az ülésen *Gyulai Pál* elnökölt.

Beöthy Zsolt az irodalmi hagyományokról olvasott föl egy nagyobb művéből. Az irodalmi hagyomány kiváló írók, költők és más szellemi munkások műveiből áll. De vannak szépirodalmi hagyományok is, a melyek kifejezésre jutnak a nép gondolkodását, felfogását elsajdított szellemi munkások műveiben. Minden szellemi munkásra többé vagy kevésbé hatók és befolyást gyakorolnak az előző korszakok irodalmi hagyományai. Petőfi művein például — igaz, hogy alig észrevehetően — meglátszik *Béranger* irodalmi hagyománya. Minél gyengébb egy íróban az önálló egyéniség, annál nagyobb lesz műveiben a hagyomány nyoma. Az érdekes felolvasást zajos tetszésnyilatkozattal köszönte meg a publikum. — *Szász Károly* olvasta fel ezután az *«Öregség»* című melankholikus költeményét, melynek refrainje *«Nem vénülünk meg kedvesem»*. Egyik versszakja ez:

Míg a hazát szeretni tudjuk,
Téged dicső magyar hazám!
Véres multját el nem hazudjuk,
S jövőjünk csügünk igazán —
Nem vénülünk meg, kedvesem!

A mély hatást tett költemény után *Ábrányi Emil* mutatott be egy megkapó részletet *Coppeónak* a *«Koronáért»* című drámájából, a melyet a nemzeti színház számára fordít magyarra. Végül *Vargha Gyula* olvasta föl *Vikár* *Béla*nak *Ambrózius Johannáról*, a német paraszt költőnőről írt dolgozatát s több költemény fordítását. Az egyszerű parasztasszony nagy feltűnést tett költeményeit *Schrententhal Károly* pozsonyi tanár adta ki először.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A kolozsvári ref. theologiai intézet fölavatása. Vasárnap, nov. 3-án tartják meg a ref. theologiai intézet fölavatását a református konventtel egyidejűleg Kolozsvárt. Az ünnepélyen *Bánffy Dezső* báró miniszterelnök is jelen lesz, mint az erdélyi ev. ref. egyházkerületnek fő gondnokja, valamint *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter, *Zsilinszky Mihály* államtitkár, *Leövey Sándor* miniszteri tanácsos, *Hegedűs Sándor*, Kolozsvár város országgyűlési képviselője, *Darányi Ignác*, br. *Vay Béla*, gr. *Degenfeld József*, stb. A konventen *Tisza Kálmán* fog elnökölni, a kit ünnepiesen fogadnak. A magyarországi ev. ref. püspökök, a betegeskedő *Pap Gábor* kivételével, mind bejelentették részvételüket. A budapesti, debreczeni, sárospataki theologiai akadémiák képviselőket küldenek.

Kolozsvárra vonatkozó mai képeink közül kettő a királynak a ref. theol. fakultás új épületében tett látogatását tünteti föl. Az egyik kép abban a pillanatban mutatja a királyt, a mint *Szász Domokos* püspök, b. *Bánffy Dezső* miniszterelnök kíséretében kerületi fő gondnok, gr. *Béldi Ákos* főispán és gr. *Kaun Géza* egyházkerületi fő gondnok kíséretében az intézet udvarára belép; a másik kép a bejáratról valamivel beljebb tünteti föl ő felségét. Itt kísérete a hátrább érkezőkkel már tetemesen meg van szaporodva. A királytól balra *Szász Domokos* püspök látható, a mint ő felségének az intézetre vonatkozólag magyarázatokkal szolgál; mellette b. *Bánffy*

A HABSBERGOK ÖSEINEK SÍRBOLTJA FÖLÖTTI MÁRVÁNY EMLÉK A ST.-PAULI KOLOSTOR TEMPLOMÁBAN.

Dezső áll. A király alakja mögött jobbra *Szász Gerő* kolozsvári ref. esperes és egyházkerületi főjegyző ismerhető föl. Hátrább főurak és udvari tiszték zárják be az érdekes csoportot. A képek pillanatnyi fényképfelvételek, melyek *Dunky vívő*nek jó hírű műtermében készültek el.

MI UJSÁG?

Halottak napja. A hideg, őszi esőben is, mely már napok óta szakad, a kerepesi-úti temetőben folytonosan járt-kelt a közönség, hogy díszítse a sírokat s intézkedjék a halottak bánatos ünnepéről, melyet a nagyvárosok fénydön ülnek meg. A temetőben ilyenkor új díszes sírköveket állítanak föl, virágokat ültetnek cserepestül a sírokra s az éjjeli hideg ellen gyékény takarókkal védik. A kereskedés, az üzlet egy része e napokban a halottaké. A kirakatokban gyászjelvények, síri lámpák, koszorúk; a piactoron ezernyi ezer koszorú és gyertya. A kerepesi-úti temetőben mindenfelé díszítik a sírokat halottak napjára. *Kossuth* sírját egészen elborították koszorúkkal, lombos növényekkel. *Kossuthnak* Olaszországban élő fia, *Kossuth Lajos Tivadar* is megérkezett okt. 30-ikán, hogy meglátogassa atya sírját. Tavaly is eljött erre a napra. Az egyetemi ifjuság, a testületek, egyletek zászlók alatt tömegesen vonultak ki a temetőbe s beszedek kíséretében koszorúzták meg a jelesek sírját. A kerepesi-úti temetőben rendkívül nagy a forgalom ezekben a napokban. Ott nyugszanak a nevezetes halottak. Az utóbbi években azonban már csak vagyonszeresek temetnek oda, mert a sírhelyek drágák. A kik százakkal nem rendelkezhetnek egy sírhelyért, azok a Kőbányán túl eső új

temetőben találják meg az utolsó nyugodalmat. A kegyelet azonban e napokban nem tekinti a távolságot, s e még kopár és homokos helyet is ellepik a koszorúk és égnek a mécesek és lámpák. A budai temetőben nyugvó nevezetesebb halottak (*Virág Benedek*, *Döbrentei Gábor*, *Hunfalvy János* stb.) sírjairól sem feledkeztek meg, valamint a honvédsírkőről sem. Azoknál is hangzott a megemlékezés szava s azokat is megkoszorúzták a kegyelet.

A nádor család sírboltja. A budai kir. palota *Zsigmond-kápolnája* alatt levő nádori sírboltot restaurálják és kibővítik. *József főherceg* már több ízben foglalkozott a tervvel, de csak a legutóbbi időben határozta el a kriptá újja alakítását. E célból ő felsége engedelmét is kikérte s azt a király készséggel meg is adta. A restaurálás kora tavasszal kezdődik meg s a nyár folyamán be is fejezik. A kriptá az ötvenes években nagyobb volt, a menyenyiben a Szent István kápolna alatt s ezzel szemben még egy-egy tágas fülkéje volt. Ezeket azonban az ötvenes évek elején *József főherceg* betöltötte s befalaztatta. A restauráció alkalmával ezeknek egyikét kinyitják, újra vakolják és festik. Ennyiből fog állani a kibővítés.

Ottó főherceg Gómörben. *Ottó főherceg*, *Károly Lajos főherceg* második szülött fia, néhány napot Gómörben tölt, mint gr. *Andrássy Géza* vendége. A főherceg okt. 30-ikán érkezett Tornára, hol nagy számú előkelő vadásztársaság várta. Vadászat után este *Bellérre* mentek gr. *Andrássy* kastélyába. A park ki volt világítva, diadalnapot állítottak, s tüzoltók és bányászok fáklyákkal fogadták az előkelő vendéget. A főherceg november elsejéig lesz gr. *Andrássy Géza* vendége.

Még azonban eldöntendő, hogy csakugyan László király szobrát találták-e meg. Dr. Hampel József múzeumi őr, ki a lelet megvizsgálása végett leutazik Nagy-Váradra, azt hiszi, hogy az 1370 ik évben a székesegyház elé állított három szobor közül (Szent István, Szent László és Szent Imre) a Szent Imre szobrát találhatták meg, mert István a királyi jogart, László a csatabárdot tartotta kezében, Imre pedig lilomot, s ez szoríthatja szívéhez a kezét, mint általában a lilomos szobrok. Dr. Karvácsy János már megvizsgálta a szobrot, s az a véleménye, hogy semmi esetre sem a Demeter püspök által állított szobor, hanem legfeljebb 1690—1720-ból való és oltárszobor lehetett. Különös régészeti beese nincs.

Szathmáryné síremléke. A nemzeti színház fedelhetetlen komikájának, a két évvel ezelőtt elhunyt Szathmárynének díszes síremléket állíttatott a keresepesi-úti temetőben két fia: Károly és Árpád. Leleplezése okt. 28-án ment vége a nemzeti színház tagjainak s néhány kegyeletes színházi látogatónak jelenlétében. A nemzeti színház igazgatója, gróf Festetics Andor mondott beszédet, s az intézet nevében babér koszorút tett a síremlékre, melyet többen is megkoszorúztak.

A síremlék sziklaszerű faragvány, rajta a búsló Thália koszorúval, alatta csillogó betűkkel:

Szathmáryné Farkas Lujza
1818—1893.
Fedelhetetlen édes anyjuknak
fiái — Károly és Árpád.

A sziklán márványlap, rajta tört kereszt. A talapzaton pedig ezek a szavak:

„Itt nyugoszza örök álmát a haza legnagyobb mamája.”

Egy hírnap jubileuma. Nagy-Várád a hó 27-én szép ünnepélyvel ülték meg a *«Nagy-Várád»* napilapnak huszonöt éves jubileumát. A budapesti és vidéki sajtó részéről is sokan jelentek meg, kiket ünnepélyesen fogadtak. Üdvözlő távirat is számos érkezett. B. Bánffy miniszterelnök levélben, Perczel Dezső, Erdély Sándor miniszterek táviratban küldtek üdvözlőt.

Röggel kilenc órák a hírnapról kimentek a temetőbe, megkoszorúzták Hügel Ottónak, «Nagy-várád» alapítójának és Loványi Ödönnek, a nagyteketségszerű irónak, a «Nagyvárád» volt szerkesztőjének síremlékét. Emlékbeszédet Láng József, a «Nagyvárád» kiadótulajdonosa és felelős szerkesztője s Rác Mihály városi főjegyző tartottak. Dél-élelőtt a «Fekete sas» földszínttel nyugtermében gyűlt össze a vendégsereg s nagy érdeklődéssel hallgatták a beszédeket és felolvásokat. Rakosi Jenő, az «Othón» budapesti írói kör elnöke szölt először a sajtó hatalmáról; majd dr. Bántaszéki Lajos, a «Nagyvárád» első szerkesztője mondta el a lap alapításának történetét; Fehér Dezső, a jelenlegi szerkesztő költeményét szavalt. Békési Antal, Sas Éde, Márkus József, Lovassy Andor, Szávay Gyula, dr. Bodor Károly olvastak még föl, végül pedig Horváth Gyula képviselő beszélt. Délben lakoma volt, délután pedig a vidéki hírnapról érkezett tartották meg Hidy Árpád, a «Kolosvár» szerkesztője elnöklése alatt, s elhatározták a hírnapról országos segélygyűlésnek megalapítását.

Házasságok. Ifj. Emich Gusztáv miniszteri fogalmazó és tartalékos huszárhadnagy, Emich Gusztáv asztalnoknak, az «Athenaeum» igazgatójának fia, okt. 28-ikán tartotta egybekelését Harisch Náda kisasszonnyal. Az esketés polgári része a belvárosi anyakönyvi hivatalban folyt le, honnét a fiatal pár a Petőfi-téri görög templomba ment, hol frigyükre az egyházi áldást Gogos archimandrita adta. A templomot a nagyszámu és előkelő közönség színlőtig megtöltötte. — Tóth Béla, a Franklin-társulat tisztviselője, eljegyezte néhai Könyg Lajos, az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár főpénztárnokának leányát, Irenkét.

Zemplénmegye milleniumi képei. Az orsz. képzőművészeti tanács legutóbb tartott ülésén tárgyalta Zemplénmegye milleniumi megrendelésének ügyét. A tanács a vármegye részére a királyi és királyi életnagyságú arcképeit Kardos Gyulánál, Kossuth Lajos arcképét Burger Lajosnál, II. Rákóczi Ferenc arcképét László Fulópnál, gróf Andrassy Gyula és Vay Miklós arcképeit pedig Boruth Andor festőművésznel rendelte meg. A vármegye nagyevű szülőitén kívül megfestetni kívánja azt a történelmi jelenetet, a midőn Rákóczi Ferenc a körömi mezőn tartott országgyűlésre bevonul. A képzőművészeti tanács feladatára pályázatot hirdet, melynek díja 5000 forint. A pályázat 1896. évi márczius elején jár le.

—x Keresztély Sándor minta-zongoraterme Budapest, Váci-körút 21. sz. alatt, körülbelül 100 db zongorát és pianót tart raktáron, legkisebb szakszerű vásárlásokban; a hol mindenki teljes megedelésére szeresheti be szükségletét.

HALÁLOZÁSOK

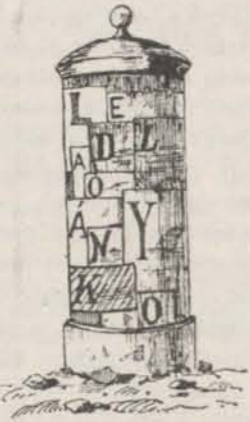
Dr. Nagy Lajos.

Dr. Nagy Lajos, Budapest főváros tanácsnoka, a pesti evang. egyházközség presbiter, hosszas betegeskedés után elhunyt okt. 29-ikén, 45 éves korában. A fővárosi tisztikar egyik kiváló tagja volt, ki 1875 óta viselt városi tisztségeket, s legutóbb az adóügyeket vezette. Keszthelyen született és saját erejéből küzdötte föl magát. Mint Budapest főváros tanácsnoka, eleinte a jogügyi osztályt vezette, majd Barna tanácsos halála után a középítési osztályt. Mikor pedig betegeskedni kezdett, az adóügyeket vette át. Már régebb idő óta tüdő és gégegyulladás szenvedett s többször kellett szabadságot kérnie. De Olaszországban sem találta meg az enyhülést. Temetése okt. 31-én ment vége nagy részvét közt.

Elhunytak a következő napokban: Kiszely Vándor, volt törvényeszkri elnök és Liptóvármegye volt alispánja, Rózsahegyen, 76 éves korában. — Kermeszky Mór, ügyvéd, a Ferencz József-rend lovagja, a lécei ev. egyház volt felügyelője, 66-ik évében, Lőcsén. — Kiskarándi Nánássy Ferencz, a hevesmezei takarékpénztár igazgatótanácsosa, megyei és városi bizottsági tag és földbirtokos, élete 63-ik évében, Egerben. — Steiner János, székelykevei állami iskolai igazgató, 32 éves. — Tirsuc Gyula, fővárosi nyakgereszkedő, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, 58-ik évében. — Csónok Lajos, nyug. főjegyző, 73 éves, Budapestben; ugyanitt Dalnok Lipót, nyakgereszkedő; dr. Paulinovic János, fővárosi fogalmazó, a VIII. ker. előjáróság tisztviselője. — Schneller Lajos, magánzó, 77-ik évében, Pápa. — Békffy Ferencz, váci püspöki uradalmi kassznár, 54 éves korában, Vácson. — Czenger János, pénzügyi kiadó, 73 éves korában, Debreczenben. — Hefter Gusztáv, 18 éves, Ipolyvágyon. — Bratkovics Hubert dr., a pozsonyi kereskedelmi és iparkamara másodtitkára, 31 éves, Pozsonyban. — Petró Miklós, m. kir. fogházfelügyelő, 48 éves, Budapestben. — Petró János, uradalmi ispán életének 68. évében, Keszthelyen.

Özv. Auer Ferenczné, szül. Turr Borbála, 80 éves korában Baján elhunyt. Zomborban, az ottani családírbólba temették el. — Lengyel Ignácné, Lengyel Ignác özvegyi kegye, Székely-Keresztúron. — Özv. Ludwig Gyuláné, szül. Glockner Róza, 56 éves korában, Nagy-Kanisán. — Gróf Mária Magdolna, életének 54-ik évében, Sz.-V.-Arbóden. — Özv. Asztalos Péterné, szül. Cséke Ilona, 35 éves, Szatmáron. — Özv. Horváth Józsefné, Nánássy Róza, Miskolcson.

KÉPTALÁNY.

A *«Vasárnapi Ujság»* 42-ik számban közölt képtalány megfejtése: *Sietős dologa az ördög elegyedik.*

Szerkesztői mondanivalók.

Boldogtalan. A regény vége. Az előbbi lélektanai rajz akar lenni; de a kéz, a mely festette, még nem eléggé biztos, előszeretettel alkalmazza a riktó színeket. Komoly kísérlet a második is, de csak félig sikerült.

Zongora. A tárgy nem rossz, könnyen lehetett volna róla hangulatos verset írni; de szerző, úgy látszik, nem eléggé költő arra, hogy a sejtelmés méla borongást szépen, dallamosan s erős közvetlenséggel kifejtteni bírja.

Műbórdal. Átdolgozva sem válik be. Hiányzik belőle a dalnak egyik legfőbb kelléke, a dallamosság. Eddigi verseiből azt látjuk, hogy szerzőnek nincs érzéke a költemények rythmusa és zenei eleme iránt, pedig ez különbözötti meg a verset a prózától. A «Szarvasbögés» nek is ez a legnagyobb fogyatkozási, valamint a rimék példátlan gyarlóság. Igazán kár, mert az eleven, itt-ott erőteljes festés iró tehetségre vall.

Húgomnak. Gyöngye szárnypróbálgatás. Komoly akar na lenni, de néha akaratlanul is a komikumba csap.

Nem közelhetők. *Életfilozófia. Az én csillagom. Képrázatok.* Nem rosszak, de nem is jók. — *Itt van az ősz.* A vége nagyon furcsa: «De hiába tartogatom Szívetem a szél elé én». Hogy képzeli azt? Ugy, mint ha szél ellenében esernyőt feszítünk? — *Kolostorban.* Itt-ott alig lehet rajta észrevenni, hogy vers.

SAKKJÁTÉK.

1919. számú feladvány. Keidanski H-46l.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1910. sz. feladvány megfejtése Meyer H. F. L-től.

Világos. 1. Vc4—c3	Sötét. Kf5—e6 (a)	Világos. 1.	Sötét. Kf5—e4 (b)
2. Vc3—c8	t. sz.	2. Vc3—c2	t. sz.
3. H mat.		3. V mat.	

Helyesen fejtették meg: Budapestben: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördögh J. — Stefankó L. — Tiszafüreden: Fischer Soma. — A pesti sakk-lőr.

Heti naptár, november hó.

Nap	Katolikus és protestáns	Görög-Orosz	Israellita
3.V. P 22 Pirmin	F 21 Pirmin	22 A 22 Abercz 16	
4.H. Borr. Károly	Károly	23 Jakab ap. 17 Seb bj.	
5.K. Imre herceg	Imre	24 Artész 18	
6.S. Lénárd hv.	Lénárd	25 Marczian 19	
7.C. Engelbert	Engelbert	26 Demeter 20	
S.P. Gottfried pk.	Gottfried	27 Nesztor vt. 21	
9.S. Tivadár vt.	Tivadár	28 Neonilla 22.Ch.Sar.	

Hold változás. ☾ Utolsó negyed 10-én 0 ó 7 p. reggel.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. számn.)

Foulaud-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenkint — japáni, kínai, stb. a legújabb mináttal és színekben, a. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selymet 35 krtól 15 frt 65 krig méterenkint sima, csíkos, kockázott mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázattal) póstabér- és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat küld póstabérdelével: Henneberg G. (cs. k. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan eleintetnek. 6043

Gummiárak, betegápolási czipkek *sérvelőkötők* (összerak F. Bergerand párisi gyártó) legelőnyösebben beszerezhetők Polgár Sándor egyetemi kózszeresznél, Bpest, Erzsébet-körút 50.

Nagyhírű gyógyszerek. Kövérségek és asthmá-csur, a «Fucus, mely az ahájásoldást minden kellemetlen utóhatás nélkül csökkentő és a légyés könnyművét teszi. Ára egy üveg 1-50 számmal 2 forint. — A «Car-dotaria» gyöngékkedőnek, szerves angol- és görvény-kóros gyermekeknek és felnötöknek, vérszegénységnek, idegességeknek és főképp mellbetegeknek, *sorvadás elleni szer,* egy üveg ára 2 frt. Gyógyesztáramban felállított pontos méleg, a test súlyának ellenőrzésére a t. közönség rendelkezésére áll. — A Cocain-pastilla a gör-cső köhögést, gégehurutot és rekedtséget azonnal megszünteti. Prospectusok mindenkinek szivesen küldetnek. Kapható Hazelszky Károly gyógyszerházaiban, Budapest, VIII., Sándor-tér és Rökk Szilárd-utca sarkán.

Legjobb és leghíresebb pipere hőlgypor: a La

VELOUTINE

Különleges Késsopó
BISMUTAL VEGETIVUS
CH. FAY, ILLATSZERESZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Ch. Fay Veloutine, eredeti minőségben kapható. Vértessai Sándor udvari illattára, Kristóf-tér 8. Budapest.

EZREK MENNEK CARLSBADBA,

hogy rossz gyomrukát kireperálják és újra jól emészszenek és erre elkötnek — néha hiába, egy vagyont; pedig ezt a célt otthon kényelem-ben, kevés költ-séggel elérni a „PEPSIN-BOR” mely *ételt megemésztani segít* és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja. — Az én pepsinborom kedves íze, és hatása ki nem marad. Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 5 üveg franco külföve 6 frt.

Rozsnyay Mátvás, gyógyszerész,

művegyészeti laboratóriuma Aradon. Kapható Budapestben: Török József ur gyógyszeresztárában és minden magyarországi gyógyszeresztárában.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen legjobbat hatású szer a RÉTHY-féle pemetefü-czukorka,

mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszeresztárában. Egy doboz ára 30 kr., 5 doboz az 1 frt 50 krtért bérmentve küld

Réthy Béla gyógyszerész Békés-Csabán.

3 arany, 15 ezüst érem. 12 dísz- és elismert okmány.

Kwizda Ferencz János Védjegy.

Kwizda-féle Restitutionsfluid Védjegy.

cs. és kir. kiv. szab. mosóvíz lovaknak Egy palaezkkal frt 1.40 o. e.

30 év óta udv. istállóokban valamint katonai és polgári nagyobb istállóban is, használatban; nagyobb erőfeszítések előtt és után erősítéstül; továbbá fozamadások, rándulások, az inak merevsége s más íly alkalmas-nál; képesíti a lovat kiváló teljesítményekre idomtatásnál.

román kir. udvari szállító

Tessék a fennnebbi védjegyre figyelni, s a velelmi listázottan kifejezni: Kwizda-féle Restitutionsfluid.

Fü-lötét: Kerületi gyógyszeresztár Kornenburban.

Valódi minőségben gyógyszeresztárában és drogistáknaál kapható.

A „TRANSYLVANIA-SZAPPAN” a legtisztább természeti termék, minden állati zsiradék és más ilyen anyag nélkúl.

Egyetlen természeti szappan a világon

a mi «Transylvania» hidegviz mosó-szappanunk! Az arc, fehérmé, selyem, gyapju, gyapot és lenszövet, valamint bőrmeműek számára! E szappan használata a legkisebb fehérmétem mosásánál, a melyet egyszeri beszappanozásra hideg vagy langyos vízben is kifődre minden zsíros piszkotól a legalsóbbban megtisztulnak. Szappanunk semmi lugot vagy más maró anyagot nem tartalmaz, azért használata a mosó ruha nagy kiművelésével jár.

Továbbá a Transylvania-szappan kiválóan alkalmas mint pipere-szappan és mint gyógy-szappan a bőr különféle kúteséinél, mint dobróc, porséma, a bőr feleslegespedésé stb.

A mi szappanunk egyszerűen nélkülözhetetlen a posztógyáraknál, mert a leg-pizkosabb, összetapadt gyapjujakat is, egyszerű hidegvízben meglepő gyorsan tisztára mossa puhára és selyemeszertvé teszi, a nélkül, hogy színváltozás okozna.

Az osztr. esász. és magy. kir. kiz. szabadalmazott „Transylvania» hidegviz mosó-szappan gyárt központi megrendelő intézete:

BUDAPEST, RAKÓCZY M. tanár, VI., Csengery-utca 39. sz.
A hova az összes megrendelések intézőndök.

Guerrlain Parfumerie française de Luxe

15, RUE DE LA PAIX, PARIS

Le monde élégant et fashionable de Paris se sert: Eau de Cologne Impériale, saopetti, savon spécial; Crème de Fraises et Poudre de Cypris pour le teint; Extraits pour le mouchar et le vaporisateur; Jicky, Belle France, Alcoolat de Roças pour les cheveux.

Guerrlain-féle gyártmányai eredeti minőségben kaphatók Vértessai Sándor udvari illattára Kristóf-tér 8. Budapest.

Tessék mindig határozottan kérni:

A valódiság és jószág igazolásánál főleg tessék figyelni a feltaláló névirására

Alkalmas húsleves pillanat alatti készítésére, levesek, főzelékek, mártások és mindennemű húslevesek javítására. Kitűnő erősítő szer betegeknek és időknek.

Schering-féle Condurango-bor

Ujabb időben idült gyomorokban, gyomorhurut (gyomorgörés) esetében, mint enyhítő szer a legelértebb alkalmasra talál.

Schering-féle Pepsin-essencia

Dr. Liebreich Oszkar tanár utasítása szerint. Emésztési zavark, az emésztés rovinthsága, zaha (gyomorgörés), a gyomor elnyálkásodás, evés és ivásban mértékeltlenség következményéből stb., ezen kellemes ízű essencia segítségével rövid idő alatt megszüntetnek.

Schering's Grüne Apotheke, Berlin N.

Raktárak Ausztria-Magyarország legjobbat gyógyszeresztárában és nagyobb drogista-üzleteiben. 6019

A főváros legszebb látványossága az Andrassy-út végén

Festy Árpád óriási körképe:

magyarok bejövele

Ez a kép három évig készült, s a magyar festőművészet legnagyobb alkotása. Egy 1800 Cmé-tornyí, e czétra szőtt vászonra a hozzá épített kör alakú palotában a magyaroknak a volőzi völgybe való beérkezését tünteti fel.

A kép szembetünő részei:

1. Árpád és a vezérek.
 2. A harc s szláv had maradákvál.
 3. Latorcz és a fogoly szlávok.
 4. A fejedelem-aszony és a magyar nök bevonulása az ókrős szekereken.
 5. A görény és a pópány oltár a rajta haladók szláv pappal.
 6. A pogány magyarok fehérlő-áldozata. A táltos, a kádár, táncos leányok, bonczok, igrizcek és dobosok csoportja.
 7. Sátorverő magyarok.
- A háttérben a beregi rónaszág, Lováska, a munkácsi várhegy, a Latorcz folyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkahegy stb. mérőföldekre terjedő messzeségben látható.
- Látható délelőtli 9 óratól esti 6 óráig. Este villamvilágításnál.
- Belépő díj 50 krajczár.**

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNÉVŰ ÓRAÜZLETE

Alapított 1847.

Brauswetter János

Szegeden & Co. kiz. kiz. szabadalmazott.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZZLETFIZETÉSRE

Kénes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

BUDAPESTI CZÉGEK.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
első magyar mű- és vegyztisztító intézet
Budapest, Ferencz-körút 20. sz.
Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és minden e szakba vágó czikkék a legutányosabban tisztítottak.
Posta ertesítés után a ruháért hához küldünk és vissza kültjük.

Fényképészeti készülékeket
művelők számára, legújabb
uti-társaságokat a tirage rapid,
kittinó szemüvegeket megvizsgált
maximal-lázhőmérőket, Ane-
roid (légsúlymérőket) szabadal-
mazott rajzeszközöket ajánl
CALDERONI ÉS TARSÁ.

FÖLDVÁRY IMRE
férfidivat- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a főposta mellett és
VII., Kerepesi-út 9., a Pannonia mellett.
Saját szabászat. — Telefon. — Arjegysek bérmentve.
Czégem össze nem tévesztendő Földvári J. (Jakab) özvegyével.

Ruhákhoz
Hajókészítéshoz
Czémákhoz
Borítványokhoz
ajánl
és
elhelyez

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet).

A „Budapesti Czím és Lakjegyzék“ legközelebbi sajtóba kerül. Lakás- és üzletváltásokra vonatkozó oly tudósítások, melyek még a nyomtatás napjáig a szerkesztőségbe (IV., Egyetem utca 4.) érkeznek, díjmentesen vétetnek fel. A hirdetésekért, külön beiktatásokért és közleményekért járó díj minden nyereszkesedés kizárásával a lehető legkezelebbre van szabva.
E művel kapcsolatos megrendelési s egyéb úrlapok a t. érdeklődőknek kiadókiváltunkban bármikor kiszolgáltatnak, kívánatra postán is meg küldetnek.

Jósika Miklós regényel.
89. 90. füzet.
Új olcsó kiadás.
Regényes képletek.
Második kiadás.
Ara a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

Hazai ipar.
LÉDECZY SANDOR
szongora- és p'annio gyára
Kossuth Lajos-utca 15. sz.
Gyár: Dandár-utca 26. sz.

Blätterbauer R.
a frankfurti Raff-Conservatorium volt tanárnője, lezckéket ad szongora játékokban és zeneelméletben.
Lakása: Üllői-út 21. földszint 4. ajtó.

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váci utca 12
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
Legnagyobb raktár mindennemű fényképészeti gépek és készülékekben. Alapítva 1856. — Többször kitüntetve. Arjegysek ingyen és bérmentve.
Új! A fotografálás elemei. Ara 2 frt.

Hirdetések felvételnek
a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám alatt.

Mack-féle reichenhalli fenyőtű-olaj
legfin. párlat, 35 év óta Ausztria-Magyarországon legjobban bevezetve, orvosilag ajánlva, mint kitűnő belső és bedörzslő szer és szoba-illat; eredeti üvegeskékben
ára 60 kr.,
s a gyógyszerárak- és drogeriákban kapható.

CZÍPŐÁRUKAT
bécsi, párisi, londoni gyártmányokat
ajánl
Buchwald Elek
6 cs. és kir. fensége Klotild főhercegnő udvari szállítója.
Budapest, Koronaherceg-utca 8. sz.
Mérték utáni megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Ujdonságok
NŐI SZŐRMEÁRUKBAN,
URI VÁROSI BUNDÁK
ÉS URI UTAZÓ BUNDÁK
dús választékban készleten. Megrendeléseket mérték szerint pontosan és szolidan eszközölnek.
FREUD és CZIRING szősmesterek
Bpest, Deák Ferencz-utca 19.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
TERMÉSZETES
SAVANYU-KUT

Feltűnő és nélkülözhetetlen ujdonság!
Tökéletes hálósorozat
teljesen poloskamentes ágyakkal!!
Európa összes államaiban szabadalmazva.
Fénytelen és fényezett kiállításban. Angol, ó-német, renaissance és barokk stílusban, a leggyönyörűbből a legfényesebb kiállításig. Sokkal olcsóbban, mint bármely butoraktárban. Kiválóan pontos, szorgalmas és izléses munka. A tartósság tekintetében teljes jótállást vállalunk. Műhelyek, raktár és iroda:
Damjanich-utca 21., lóvasúti állomás.
Szabadalom-tulajdonosok. **Steiner és Bodács.** Asztalos-
ipar.
Alkalmos ügynőkök felvételnek.

Kathreiner-féle
KNEIPP-MALÁTA-KÁVÉ.
Az elismert legjobb és legelőnyösebb italok a valódi kávéhoz.

Hapezi!
Nátha elleni szer!
Biztosan használni!
Ára 35 kr. A vidék számára bérmentesen, az ország előzetes beklidése után 50 kr. Főraktár: Török József utca, Budapest, Király-utca, valamint minden gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben.

Dr. Link-féle zsirlug-liszt
esomagokban 10 és 20 kr.-jával a legjobb, legkényelmesebb és legelőnyösebb
mosó- és tisztító-szer,
nem rongja a fehérneműt és kellemes friss szagot ad annak.
Kapható minden e szakmába vágó üzletben.
Határozottan Dr. LINK felét tessék kérni.
Főraktár: WACK KERESZTÉLY
BUDAPEST.

Fióküzlet: Debreczenben. **KUNZ JÓZSEF és TSA** Fióküzlet: Nagyváradon.
m. kir. szab. nagykereskedők **BUDAPEST V., Deák- és Erzsébet tér sarkán,**
ajánlják az 6-zi idény beálltával
dúsan felszerelt szőnyegáru-raktárukat.
Különlegességek legjobb minőségű bel- és külföldi Tapestry-, Brissel- és nyírott szőnyegekben. Minden nagyságban, egy darabban vagy méterenként.
Divatos Stambul, Smyrna és Persan esokrozzott szőnyegek, négyzetm. méterje 7 frt 50 krtól 9 frt 10 krtól 12 frt 12 krtól 15 forintig és feljebb.
Valódi keleti szőnyegek, gyönyörű színben és mintázatban, gazdag választékban; **diván-terítőkre** alkalmas nagyságokban is, egyes asztal- és ágyterítők, leszállított árakban. **Flanell- és uti takarók,** ablakvédők és lópokrócok dús választékban.
Szőnyegmaradékok ágyelőknek alkalmazhatók, fél árban; kézzel szittett ágyelők és falvédők, falvédők minden minőségben és nagyságban.
Meglepő olcsó Prima Axminster szalonszőnyegek, 140/200 cm. 12 frt, 200/300 cm. 30 frt, 270/340 cm. 42 frt, 330/440 cm. 70 frt, mely árak az eddigiekhez képest ca. 40%-kal olcsóbbak.
Függönyök, fehér vagy szines csipke-függöny és vitrage, ugyminnt mintázott szövet-függöny és portière.
Butor-crepe, Egyes ablakokra kiválóan olcsó árban.
Dús választékú Kokosz-, Manilla- és Jute futószőnyeg, lábtörők, Linoleum és Angora bőrök stb., stb.
Kunz József és Tarsa es. és kir. udv. szállító
Budapest, V., Deák- és Erzsébet tér sarkán.

1865/895.

AJÁNLAT.

A közös hadügyministerium az I. alatt mellékelt kimutatásban felsorolt bőrből készült ruházati és felszerelési czikkeket, melyek az 1896. évi rendes szükségletnek 1/4 részét képezik, kisiparosoknál szándékszik beszerezni.

A szállításban résztvevőkre nézve a következő határozmányok szolgáljanak zsinórmértékül:

1. A szállításban csak oly Magyarországon vagy Ausztriában lakó és az illető ipar gyakorlására iparhatósági igazolvánnyal jogosított mesterek vehetnek részt, kik az illető czikkeket tényleg saját műhelyükben állítják elő.

2. Minden ilyen kisiparos szabad választása szerint akár önállóan, akár mint valamely kisiparos-szövetkezet tagja vehet részt a szállításban. Az első esetben az alább látható A) minta szerint szerkesztett ajánlatot maga tartozik benyújtani. Azon kisiparosok, kik a szállítás eszközlése céljából szövetkezetet alkotnak, kötelesek egy meghatalmazottat választani, ki azután a jelzett minta értelmében szerkesztett ajánlatot az általa képviselt kisiparosok névjegyzéke kíséretében tartozik beküldeni. E névjegyzék mintája B) alatt egyidejűleg csatolattik.

3. Az ajánlatokhoz, illetőleg a névjegyzékhez melléklendő az illető iparág önálló gyakorlására való jogosultságot tanúsító igazolvány, melyet oly helyeken, hol iparhatóság van, e hatóságnál, más helyeken pedig a községi előjárásnál kell megszerezni. Ajánlatok (jegyzékek), melyek ezen igazolványt nem tartalmaznak, figyelembe nem vétetnek. Ha valaki úgy a czipésmesterek, mint a szűgyártó, nyerges és más mesterek szövetkezetei által is meghatalmazottként nevezetik meg, az esetben úgy a czipész, mint a többi mesterek nevében elküldött ajánlatot tartozik a megbízók névjegyzékének csatolása mellett benyújtani.

4. Azon kisiparosok, kik egy szövetkezet tagjai, egyidejűleg mint magánosok nem pályázhatnak. Úgyisint egy kisiparos se lehet egyidejűleg két vagy több szövetkezetnek tagja.

5. Az 50 kr.-os bélyeggel ellátott ajánlatok legkésőbb 1895. december hó 9-én déli 12 óráig azon katonai kerület hadbiztosságánál nyújtandók be, melynek területén a kisiparosok (vagy a szövetkezeti meghatalmazott) laknak. E hadbiztosságok a következők: az 1. hadtest hadbiztossága Krakóban, a 2. hadtest hadbiztossága Bécsben, a 3. hadtest hadbiztossága Grácban, a 4. hadtest hadbiztossága Budapesten, az 5. hadtest hadbiztossága Pozsonyban, a 6. hadtest hadbiztossága Kassán, a 7. hadtest hadbiztossága Temesvárott, a 8. hadtest hadbiztossága Prágában, a 9. hadtest hadbiztossága Józsefstadban, a 10. hadtest hadbiztossága Przemyslben, a 11. hadtest hadbiztossága Lembergben, a 12. hadtest hadbiztossága N.-Szebenben, a 13. hadtest hadbiztossága Zágrábban, a 14. hadtest hadbiztossága Innsbruckban, a katonai parancsnokság hadbiztossága Zárában. Elkésve érkezett vagy táviratilag tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

6. Próbaminták felmutatása és óvadék letétele nem kívántatik.

7. Egy szállítási részlet pénzértéke a szállításra pályázó kisiparosok összes számának a kiírt szállítási mennyiséghez való arányától fog függni. A lábbeliekre összhangban az ajánlati minta szavaival a közös hadügyminiszterium fentartja magának, hogy az egyes kisiparosok (szövetkezetek) által szállítandó lábbeliek nemét és nagysági osztályait a megrendelésnél maga állapítsa meg. Könnyű czipők szállítása csak oly ajánlattevőknek fog odaitéltetni, kik ajánlatukban külön kijelentik, hogy ilyennemű lábbelit szállítani akarnak.

8. A szállítandó czikkeket a szállításban részes kisiparosok saját műhelyükben tartoznak előállítani. Az odaitélt szállítást más személynek átengedni — akár díjért akár díjtalanul — tilos, és ha megtörténik, úgy az illető czikkék az átvételtől kizárattak.

9. Az árviszonyok tekintetében a II. alatti jegyzék szolgál tájékozással, melyből a hadsereg részére szállító társaságokra nézve jelenleg érvényes árak láthatók. Ezeknél magasabb árak nem fogadhatók el.

10. A megrendelt czikkék beszállítási helye és a beszállítás határideje a szállítás odaitétele alkalmával, mely 1896. január havában történik meg, fog közöltetni. Elvileg beszállítási helyül

azon katonai ruharaktár jelöltetik meg, mely az illető szállító lakóhelyéhez legközelebb esik. A beszállítási határidők 1896. május 1-je és július 31-ike közti időszakra fognak esni. A beszállítás lehető megkönnyítése céljából oly szállítók érdekében, kik egy ruharaktártól nagyon messze eső helységben laknak, a lehetőség szerint közel elhelyezett átvételi állomások fognak berendeztetni.

11. A beszállított czikkeknél úgy az anyag minősége, valamint az alak, a méretek, súly és kiállítás tekintetében a katonai ruharaktárakban található mintákkal teljesen egyezőnek kell lenniük. Ezen minták, úgymint a hozzátartozó leírások és rajzok, a lábbeliekhez a szabási minták (patron) és a brünni 1., a budapesti 2., a gráci 3. és a kaiserebersdorfi 4. számú katonai ruharaktárakban megtekinthetők és fizetés ellenében megszerezhetők.

A borjúbőr és töltny hátibőröndhöz való nádlancz-anyagot, illetőleg külön figyelemzetnek a pályázók az I. jegyzékben foglalt ide vonatkozó megjegyzésre. Ha valamely község czipész iparosai a katonai lábbeliek mintaszerű előállítására felől közelebbi tájékozást óhajtanak szerezni, jogukban áll e célból egy maguk közül kiválasztott mestert a legközelebbi katonai ruharaktárba küldeni, hol is az illetőnek az e részben szükséges felvilágosításokat meg fogják adni.

12. Gépek használata megengedtetik. Azonban a lábbelieknek mindenesetre teljesen varrottaknak kell lenniük.

13. A beszállítandó lábbeliek megvizsgálása tekintetében megjegyeztetik, hogy mindenek előtt a czipők belső minősége fog megvizsgáltatni és pedig kémpróba útján, minden egyes szállítási részletből, az átvételtől szabad választása szerint, kijelölendő egy százaléknak vagy legalább egy párnak felfejtése által. Ha e kémpróba alkalmával semmi kifogás nem merült fel, akkor az egész szállítmány részlet megvizsgálása következik, a midőn is a lábbeliek többé nem fejtetnek fel. Ha a kémpróba alkalmával a belső minőséget illetőleg oly hiányok merülnek fel, melyek a megvizsgált darabok mintaszerűtlenségét kétségtelenné teszik, úgy az egész szállítmány részlet azonnali visszautasítottatik. Ha pedig a kémpróba alkalmával a megvizsgált czikkék mintaszerűsége tekintetében kétség merül fel, az esetben a kémpróba útján eszközölt vizsgálat két, a körülményekhez képest három százalékra (de legalább két-három pár czipőre) terjesztetik ki. A kémpróba alkalmával megsérült czikkék, ha a vizsgálat a visszautasításokra alapot szolgáltató kifogást nem eredményezett, a kincstár költségén újból helyreállítottatnak. Különben pedig e czikkék felfejtett állapotban a szállítónak visszaadottatnak a nélkül, hogy annak ebből folyólag kártalanításra igénye volna. Felszerelési és lószerszám-czikkék darabonként vizsgáltatnak meg.

14. Azon czikkék, melyek a vizsgálat alkalmával mintaszerűeknek nem találtattak, vagy melyek csak a szállítási határidő lejártá után szállítottatnak be, az átvételtől kizárattak.

15. Az esetben ha a kisiparos (szövetkezet) a czikkék visszautasítását megokoltatnak nem találja, jogosítva van pártatlan bizottság kirendelését kérni. Az ide vonatkozó folyamodvány legkésőbb a visszautasítástól számított 14 nap alatt azon hadtestparancsnoksághoz nyújtandó be, melynek területén a katonai ruharaktár (átvételi hely) van, mely a czikkeket visszautasította. A pártatlan bizottság, melynek megalakítása iránt az említett hadtestparancsnokság tartozik intézkedni, áll a csapatállomány egy törzstisztjéből, mint elnökből, a csapatállomány két századosából, egy katonai hadbiztossági tisztviselőből és három polgári szakértőből, kik közül egyet a szállító, egyet az átvételi katonai ruharaktár (illetőleg az a hadtestparancsnokság, melynek területén az átvételi hely van) és egyet a hadtestparancsnokság megkeresésére a kereskedelmi bíróság küld ki. Ha a kereskedelmi bíróság nincs azon helyzetben, hogy szakértőt nevezzen, az esetben a hadtestparancsnokság az illető kereskedelmi és iparkamarát keresi meg e célból. Az összes bizottsági tagok többségének, a szállítási feltételek alapul vétele mellett a czikkék elfogadása vagy visszautasítása iránt hozott határozata olyan végleges döntésnek tekintendő, mely ellen sem közgazgatási, sem bírói úton egyik félnek sincs további felszólamlási joga. A pártatlan bizottság költségeit az esetben, ha a bizottság elé

hozott összes cikkek meg nem felelőnek nyilvánítottak, a szállító, ha ellenben az összes cikkek átvétettek, a katonai kincstár viseli. Ha a bíráló tárgyat képező cikkeknek csak egy része nyilvánítottik meg nem felelőnek, az esetben a szállító a pártatlan bizottság költségeinek csupán azon hányadrészét viseli, mely a megfelelőnek nem talált cikkek szállítási értékével arányos. Bécs, 1895. évi október hó 18-án.

I. Jegyzék a szállítandó cikkekről.

Table with columns for item name, quantity, price, and unit. Includes categories like 'A cikkek megnevezése', 'készenléti', 'borjubőr', 'háti bőrönd', 'töltény', 'kard', 'szűrgyszerszám', 'kengyelzár', 'elő', 'hátsó', 'istálló', 'patkótáska', 'lovassági', 'köténybőr', 'lovassági tábori'.

* Az ezen bőröndökhöz szükséges vádlezem anyagot a kispárosok a legközelebbi ruharaktárban szerezzék be az alábbi áron... ** E cikkből 5% az 1. 95% a 2. méret nagyságban lesz előállítandó. *** E cikkből a szükséglet fele az 1., fele a 2. méret nagyságban lesz előállítandó.

II. Jegyzék a szállítási árakról.

Table with columns for item name, quantity, price, and unit. Includes categories like 'cipő', 'könnyű cipő', 'felszárú csizma', 'huszár csizma', 'nádrágszj', 'dragonyos csizma', 'huszár csizma', 'nádrágszj', 'borjubőr', 'háti bőrönd', 'töltény', 'kard', 'szűrgyszerszám', 'kengyelzár', 'elő', 'hátsó', 'istálló', 'patkótáska', 'lovassági', 'köténybőr', 'lovassági tábori'.

Table with columns for item name, quantity, price, and unit. Includes categories like 'lovassági kardkötő', 'lovassági kardmarkolatszj', 'kardkötő táskák', 'dobváltás', 'nyereg', 'felső heveder', 'alsó heveder', 'kantárféj', 'feszítő zablák', 'kengyelzár', 'elő', 'hátsó', 'istálló', 'patkótáska', 'lovassági', 'lovassági tábori'.

A) minta. A cs. és kir. hadtest hadbiztoságának... Ajánlat. Én (50 kros bélyeg) N. N. lakos (ország, vármegye, helység, utca, házszám) ezennel kijelentem, hogy mindennemű mennyiségű és méret nagyságú lőpólyát a közös hadügyminisztérium által 1895. évi október hó 18-án 1865/13. sz. sz. alatt kelt hirdetményével közzétett árakon, e hirdetésnyel határozottan megjelölt árakon, melyeket teljesen ismerem és melyeknek magamat teljesen alávetem, szállítani hajlandó vagyok.

Könyví csipőkészítést ugyanazon feltételek mellett szintén elvállalom. Azon kispárosok nevével tartalmazó jegyzéket (jegyzékeket), kiknek nevében az ajánlatot benyújtom, — idecsatolom. Kelt: Aldírás. (Vezeték- és keresztnév olvashatóan írva.) Hogy N. N. ur ipargyakorlására jogosított önálló csipész (szijgyártó, stb.) mester, bizonyítom. (P. H.) Hatósági aláírás.

B) minta. Jegyzéke azon... cipész (nyerges, szijgyártó stb.) kispárosok, kik N. N. urat (név, lakás, foglalkozás) felhatalmazták arra, hogy a közös hadügyminisztérium által 1895. évi október hó 18-án 1865/13. sz. szám alatt kibocsátott árjegyzékkel közzétett árakon, e vonatkozó megrendelést elfogadja, a megrendelt cikkek beszállítását eszközölje és a kereseti összeget felvegye.

Form for 'A kispárosok' with fields for name, address, and signature. Includes a section for 'Jegyzék' with columns for item name, quantity, price, and unit.

Advertisement for 'KAIN. MYSTERIUM' and 'GYORI ILONA'. Includes text about photography and a portrait of a woman.

Magyar leszámító és pénzváltó bank. HIRDETMEY. A Magyar leszámító és pénzváltó bank részvényeseinek 1895. október 24-én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy a jelenleg 25 millió koronából álló részvénytőke 13,500 db egyenként 400 korona névértékű részvény kibocsátása által 30 millió koronára emeltesse fel a jelenleg 25 millió koronából álló részvénytőke...

Advertisement for 'A magyarság keletkezése és gyarapodása' by VÁMBÉRY ÁRMIN. Includes text about the history and development of the Hungarian nation.

Révai Testvérek irodalmi intézet részvénytársaság.

CORPUS JURIS HUNGARICI

1000—1895

A TELJES MAGYAR TÖRVÉNYTÁR MILLENNIUMI EMLÉKKIADÁSA.

Kiadja a Franklin-Társulat, Budapest.

Kb. 20 kötet füzve 60 frt, egész vászonkötésben ára 75 frt o. é.

A Teljes Magyar Törvénytár ez első és egyetlen egységes kiadása magában foglalja Magyarország összes törvényeit a legrégebb időktől a mai napig.

Minden törvényzikknél és annak minden szakaszánál fel van világosan tüntetve, vajjon érvényben van-e még? és ha nem, mely későbbi törvény módosítja azt.

Minden egyes törvényzikk alatt jegyzetben felsorolják az összes előbbi és későbbi törvények, melyek ugyane tárgyban rendelkeznek.

E teljes törvénytár a képzelhető leggondosabb és legczélsezerűbb typographiai beosztásával és áttekinthetőségével minden hasonnemű, még külföldi gyűjteményt is messze túlszárnyal.

A lehető legrészletesebb, minden egyes szóra és fogalomra kiterjedő nagy tárgymutató gyakorlatilag megbecsülhetlenné teszi e kiadást.

Az érvényben levő törvények nagyobb betűkkel, az érvényben nem levők, tárgytalanná váltak kisebb betűkkel vannak szedve.

Nélkülözhetlen minden ügyvédnek, bírónak, politikusnak, államhivatalnoknak, publicistának, állami, megyei, városi hatóság-nak és hivatalnak, könyvtárnak, egyletnek, olvasó- és közművelődési körnek, pénzintézetnek, ipari, gyári és kereskedelmi vállalatnak, minden a joggal és a közügyekkel foglalkozó egyénnek.

A Törvénytár szerkesztését dr. Márkus Dezső, a Corpus jurisban foglalt latin nyelvű törvények fordítását kiválóan hivatott szakférfiak és pedig: Nagy Gyula orsz. levéltárnok, Kolozsváry Sándor és Óváry Kelemen egyetemi tanárok, Csiky Kálmán egyetemi m. tanár és Tóth Lőrincz ny. curiai tanácselnök végzik.

A «Törvénytár» bolti ára

füzve 60 frt, vászonba kötve 75 frt. Ez az ár alig nagyobb, mint az eddig forgalomban levő törvénykiadások bolti árának fele. — A most forgalomban levő törvénytárak ugyanis csak az 1836—1895-iki törvényeket tartalmazzák és bekötve 94 frtba kerülnek, míg a mi Törvénytárunkban ez időszak törvényeire (12 köt.) 45 frt esik. — A teljes munka 60 frtos, illetőleg bekötve 75 frtos bolti árban benn foglalják az 1836—95-iki törvényeken kívül, a 6 kötetet felölő, 1000—1832-ig terjedő Corpus juris és Werbőczy hármaskönyvének latin és magyar kiadása és a kettős kötetű kimerítő betűrendes tárgymutató ára is.

A «Törvénytár» közrebocsátása

úgy van tervezve, hogy a teljes, kb. 20 kötetes Törvénytár öt sorozatban jelenik meg; egy-egy sorozat négy kötetet foglal magában és 3—4 havonként jelenik meg f. évi november hótól kezdődőleg. Az egész kiadás tehát előreláthatólag 1896-ban teljesen az előfizetők birtokában lesz.

827. sz.

Megszerzési módozat.

A «Millenniumi Törvénytár» könnyű megszerzését mindenkire nézve lehetővé ohajtván tenni — az alábbi előnyös megszerzési módozatok mellett becsátjuk az érdeklődő közönség rendelkezésére:

a) **Előfizetés útján.** Az előfizető a megrendelés alkalmával 15 frtot előre beküld; azontúl negyedévenként (összesen még négyszer) 15—15 frtot, miáltal az egész 75 frtnyi összeg öt előfizetési részlet által törlesztve lesz. Az ily módozat mellett rendelések bérmentve intézettek el.

b) **Utánvétel mellett** olyformán, hogy minden sorozat 15—15 frtnyi utánvétel mellett bérmentve küldetik meg a rendelőknek.

c) **Havi részletfizetésre.** Mindazon t. vevőinknek, kiknek nálunk részlet-számlájuk van — vagy a kikkel ily havi részlet-számla nyitása iránt ez alkalommal megállapodásra jutunk, a Teljes Törvénytárt havi 3 frtos részletfizetés mellett is szállítjuk. A részletek a rendelés keltétől kezdődőleg havonként 3 frtjával teljesítendő — az egyes megjelenő sorozatok mindenkor négy részlet befizetése után küldetnek meg a t. rendelőknek.

Gyűjtőknek 12 példány után szívesen szolgálunk egy tiszteletpéldánnyal.

Ügyönköket erre a munkára magas jutalék mellett készséggel alkalmazunk. Kérjük a rendeléseket alanti megrendelő lapon szívesen hozzánk juttatni. A nagyjelentőségű vállalatot az érdeklődő közönség szíves figyelmébe ajánlván vagyunk

Budapest, 1895 november havában

hazafiai üdvözléttel

Révai Testvérek irodalmi intézet
részvénytársaság könyvkereskedése.

MEGRENDELŐ-LAP.

V. U.

T. Révai Testvérek irodalmi intézet részvénytársaság könyvkereskedésének
Budapest, IV. Váci-utca 1.

Alólírott jelen előrajz alapján megrendelem

A TELJES MAGYAR TÖRVÉNYTÁR
(Corpus juris hungarici 1000—1895) millenniumi emlékkiadását

kb. 20 kötetben egész vászonkötésben 75 frtért, fizetendő Budapesten

- a) **Előfizetés útján.** Az előfizetési összeg első 15 frtnyi részletét egyidejűleg utalványon küldöm. A további 15 frtnyi részeket negyedévenként kötelezem magam beküldeni. A nem kívánt módozatot kérjük törölni.
- b) **Utánvétellel** sorozatonként 15 frt utánvétel mellett.
- c) **Havonkénti 3 frtos részletfizetés** mellett.

Egyszerűsöd tudomásul veszem, hogy 4—5 havonként egy-egy 4 kötetből álló sorozat fog megjelenni és nekem mindig 4—4 részlet befizetése után megküldeni. A részletfizetések be nem tartása esetén szíveskedjék a közeg az esedékes összeget postai megbízás útján, a portó-költség hozzászámítása mellett behajtani. A postai megbízás vagy az utánvétel be nem váltása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik.

Kelet: Név:

Lakóhely: Állás:

A rendelő-lapot kérjük levágni és zárt borítékban czimünkre beküldeni.

45. SZÁM. 1895.

BUDAPEST, NOVEMBER 10.

42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5. Kétféle előfizetéshez a postai megfizetés mellett is csatlakozhat.

DARÁNYI IGNÁCZ,

AZ ÚJ FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTER.

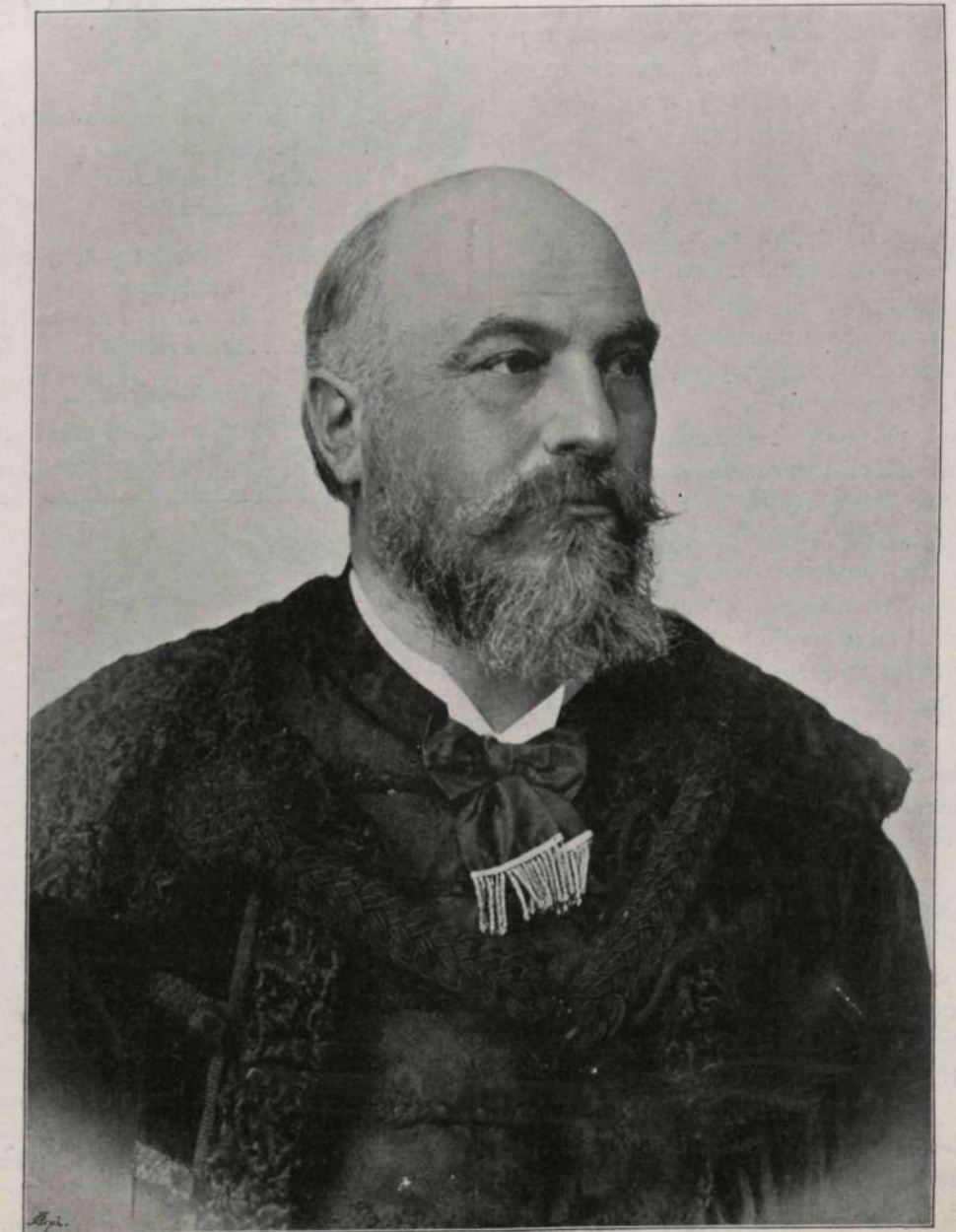
Az új földmívelésügyi miniszter a parlamentnek s jelesen a szabadelvű pártnak mindig azon tagjai közé tartozott, a kik rendszeresen az első sorokban küzdöttek, de vezér-szerepre soha sem vágytak. Készséggel kiállott a harc legnagyobb hevében az ellenfél nyilainak leginkább kitett pontokra, a hol falakat vagy éppen a zászlót kellett védelmezni, s nem is siker nélkül védte, de hűségéért és bátorságáért soha sem kért jutalmat s a dicsőségből sem igényelt részt magának. Nem, mintha erre önzéssel s a kivívott siker öntudatával nem birt volna, de mivel szerénysége és önzetlensége nagyobb volt dicsvágyánál. Tudva van, hogy nem egyszer volt miniszterjelölt, vagy nyerhetett volna nagyobb kitüntetéset, de eddig mindig kitért azok elől.

Deáknak egy szava (s példája) szerint ő nem kereste a népszerűséget, még csak nem is ment elébe, de útjában találta s az fölkereste őt. Azért nemcsak saját pártjában örvendett általános és osztatlan szeretetnek és tiszteletnek, — de az ellenpártban is megnyerte azt a rokonszenvet és becsülést, melyet a nemes ellenfél is mindig megad annak, a ki a vita hevében sem lépi túl a tisztességes harc korlátait, és nem sebezni akar nyiláival, hanem győzni érveivel, a mit ha nem sikerül is elérnie (mert parlamenti vitákba nem a rábeszélés és meggyőzés reményével megyünk, csak álláspontunk megvilágítása s elveink kifejtése végett) — de megnyeri mindig higgadságának s meggyőződése őszinteségének elismerését. E sikerhez nagyban hozzá járult egyéniségének szeretetreméltósága, modorának nemes egyszerűsége és finomsága, melylyel senkit sem sértett s mindenkit lekötözött. És a köztiszteltetben, melyben részesül, nem kis része van az ő ernyedetlen munkásságának, melyet kitartó és sokoldalú tanulmányaival folyvást gyarapított, s jelleme ama függetlenségének, melyet egyéniségén kívül éppen kitartó munkássága gyümölcseivel biztosított magának. Egyszerű nemesi származása s polgárius életmódja (még a mellett nőtelen is levén) nem járt nagy igényekkel, s így munkássága szerzeményeit szüleitől örökölt vagyónának gyarapítására fordíthatta; közszélokra bőkezű, társadalmi állása fentartására sem fukar, tisztessen és kényelemben élhetett, de fényt nem üzött, sem költséges szenvedélyeket

nem ismert s így folyvást gyarapodva, az arany középszer ama színvonalát tarthatta meg, mely senkinek irigységét fel nem költi, de mindenkinek becsülését kivívja. Atyjától, ki szintén jeles ügyvéd és gazda volt, örökölt pestmegyei birtokát Komárommegyében még nagyobb gyarapította s így még fiatalon, 45 éves korában átváltozott a csekély ügyvédi gyakorlatát egyik testvéröccsének, s maga egész munkásságát s kiváló tehetségeit arra a két tere — a politikaira és az egyházra — fordíthatta, melyeken

nemcsak szerepelt, de a közhaszonra működött s működik is folyvást.

A szoroson vett politikai téren előbb a főváros és Pestvármegye közigazgatásában vett tevékeny részt s vesz a fővárosban most is, mint ennek, képviselőtestületének egyik tekintélye s a közmunkatanácsnak is tagja; — 1881 óta pedig az ország képviselőházában működik, mint a főváros II. kerületének képviselője, a szabadelvű párt híve s legutóbb a képviselőház egyik alelnöke. A pártban nemcsak közked-

Erőlyi fénykép.

DARÁNYI IGNÁCZ, AZ ÚJ FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTER.